

Studium wykonalności dla projektu:

Rewitalizacja zabytkowych łaźni rytualnych i ich adaptacja na cele kulturalne poprzez utworzenie Centrum Naukowego Kultury Żydowskiej „MYKWA”

realizowanego przez

**Stowarzyszenie Historyczne Żydów
Miasta Częstochowy**

w ramach

Regionalnego Programu Operacyjnego
Województwa Śląskiego na lata 2007-2013

SPIS TREŚCI

1.	Wykorzystane materiały i dokumentacje związane z projektem, definicje.....	4
2.	Wnioski z przeprowadzonej analizy – podsumowanie.....	7
3.	Definicja projektu	13
4.	Charakterystyka projektu	13
4.1.	Tytuł projektu	13
4.2.	Lokalizacja projektu.....	13
5.	Polityka rządowa, regionalna i lokalna. Polityki horyzontalne	15
6.	Analiza otoczenia społeczno – gospodarczego projektu	22
7.	Zidentyfikowane problemy	31
8.	Logika interwencji.....	33
8.1.	Cele projektu – oddziaływanie	33
8.2.	Wskaźniki.....	33
8.2.1.	Wskaźniki produktu	33
8.2.2.	Wskaźniki rezultatu.....	34
9.	Komplementarność projektu z innymi działaniami	34
10.	Analiza instytucjonalna.....	35
10.1.	Beneficjenci projektu	35
10.2.	Wykonalność instytucjonalna projektu	36
10.3.	Trwałość projektu	42
10.4.	Analiza prawna wykonalności projektu	43
10.5.	Promocja projektu	45
10.6.	Plan wdrożenia przedsięwzięcia.....	45
10.7.	Pomoc publiczna w projekcie	49
11.	Analiza techniczna	49
12.	Analizy specyficzne dla danego sektora	52
13.	Analiza finansowa	56
13.1.	Nakłady inwestycyjne na realizację projektu.....	56
13.2.	Program sprzedaży. Kalkulacja przychodów ze sprzedaży.....	56
13.3.	Kalkulacja kosztów operacyjnych	64
13.4.	Rachunek zysków i strat	71
13.5.	Rachunek przepływów pieniężnych.....	71
13.6.	Określenie luki w finansowaniu	72
13.7.	Źródła finansowania projektu	72
13.8.	Wskaźniki rentowności.....	75
14.	Analiza ekonomiczna.....	75
14.1.	Analiza efektywności kosztowej	75
14.2.	Analiza metodą uproszczoną	76
15.	Analiza wrażliwości	77
16.	Załączniki	78

SPIS ILUSTRACJI

Rysunek 1. Lokalizacja Częstochowy na mapie Polski.	14
Rysunek 2. Położenie ul. G. Garibaldiiego na planie Częstochowy	14

SPIS TABEL

Tabela 1. Koszty projektu wg kwalifikowalności	12
Tabela 2. Struktura finansowania kosztów	12
Tabela 3. Wskaźniki produktu	34
Tabela 4. Wskaźniki rezultatu.....	34
Tabela 5. Nakłady na realizację projektu	40
Tabela 6. Źródła finansowania projektu	41
Tabela 7. Harmonogram realizacji projektu.....	48
Tabela 8. Prognoza liczby użytkowników programu kulturowego.....	56
Tabela 9. Kalkulacja przychodów muzeum w 2013 roku.....	58
Tabela 10. Kalkulacja przychodów galerii w 2013 roku	59
Tabela 11. Kalkulacja przychodów sal filharmonii w 2013 roku	61
Tabela 12. Kalkulacja przychodów z imprez plenerowych w 2013 roku	63
Tabela 13. Kalkulacja przychodów szkoły językowej.....	64
Tabela 14. Kalkulacja kosztów stałych Stowarzyszenia w układzie miesięcznym.....	64
Tabela 15. Koszty zmienne i źródła finansowania w układzie miesięcznym w roku 2013.....	66
Tabela 16. Koszty zmienne wg układu rodzajowego dla obiektów w roku 2013.....	68
Tabela 17. Koszty zmienne obiektów wg układu rodzajowego kosztów w roku 2013.....	70
Tabela 18. Darowizny na spłatę kredytu inwestycyjnego i kosztów finansowych [tys. zł].....	71
Tabela 19. Warunki kredytu inwestycyjnego	72
Tabela 20. Harmonogram kredytu inwestycyjnego w tys. zł	73
Tabela 21. Warunki kredytu obrotowego.....	73
Tabela 22. Harmonogram kredytu obrotowego w tys. zł	74
Tabela 23. Kalkulacja danych do obliczenia wskaźnika efektywności kosztowej.....	75
Tabela 24. Wskaźnik efektywność kosztowej.....	75
Tabela 25. Zmienne krytyczne – przychody ze sprzedaży	77
Tabela 26. Zmienne krytyczne – koszty operacyjne	78

1. Wykorzystane materiały i dokumentacje związane z projektem, definicje

Bibliografia:

1. Siegmund A. Rolat, *Żydzi Częstochowianie. Współistnienie – Holocaust – Pamięć*, Wydawnictwo Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie, Częstochowa 2005
2. Zbigniew Jakubowski (red.), *Z dziejów Żydów w Częstochowie*, Wydawnictwo WSP, Częstochowa 2002
3. Zbigniew Jakubowski (red.), *Żydzi w dziejach Częstochowy*, Wydawnictwo WSP, Częstochowa 1991
4. *Żydzi częstochowianie wszystkich krajów*, Gazeta Wyborcza Częstochowa z dn. 2 czerwca 2006 r.
5. Tadeusz Piersiak, *Częstochowianie promują się w Ameryce. Pamięć o mieście*, Gazeta Wyborcza Częstochowa z dn. 8 listopada 2005 r.
6. Tadeusz Piersiak, *Zbudował dom dla Żydów*, Gazeta Wyborcza Częstochowa z dn. 30 października 2005 r.
7. Tadeusz Piersiak, *Od Dni Pamięci do Marszu Pamięci i Nadziei*, Gazeta Wyborcza Częstochowa z dn. 24 marca 2006 r.
8. Szewach Weiss, *Wspólnota pamięci. Mieszkańcy i władze Częstochowy wzorowo pielęgnują pamięć po żydowskich mieszkańcach tego miasta*, Wprost z dn. 4 grudnia 2005 r.
9. Juliusz Sętowski: *Żydzi współtworzyli Częstochowę*, rozmawiał Tadeusz Piersiak, Gazeta Wyborcza Częstochowa z dn. 13 września 2007 r.
10. Tadeusz Piersiak, *Rozpoczęły się Dni Pamięci "Żydzi Częstochowianie"*, Gazeta Wyborcza Częstochowa z dn. 22 kwietnia 2004 r.
11. Jerzy Mizgalski, *Życie codzienne Żydów w Częstochowie w II Rzeczypospolitej, Życie codzienne w Częstochowie w XIX i XX w.*, red. Ryszard Szwed, Waldemar Palus, Wydawnictwo WSP, Częstochowa 1999

Dokumenty:

1. Statut Stowarzyszenia Historycznego Żydów Miasta Częstochowy;
2. Odpis z rejestru stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji i publicznych zakładów opieki zdrowotnej; Numer KRS: 0000257756;
3. Umowa dzierżawy z dnia 21 czerwca 2006 roku dotycząca dzierżawy nieruchomości położonej w Częstochowie przy ul. Garibaldiiego 18;

4. Decyzja z dnia 31 stycznia 2006 roku w sprawie wpisania obiektu do rejestru zabytków „A”, w której Śląski Wojewódzki Konserwator Zabytków orzekł wpisać do rejestru zabytków nieruchomości województwa śląskiego pod numerem A/167/06 budynek gminy żydowskiej, tzw. łaźnie żydowskie, w Częstochowie przy ul. Giuseppe Garibaldiego 18, składający się z budynku głównego oraz trzech oficyn, wzniesiony przed 1914 rokiem w stylu eklektycznym o cechach neoromańskich;
5. MYKWY – Częstochowa Stare Miasto – Rewitalizacja budynku żydowskich łaźni rytualnych przy ul. Garibaldiego 18 (inwentaryzacja obiektu wraz z koncepcją zagospodarowania);
6. Rekomendacja Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Katowicach z dnia 30 czerwca 2006 roku w sprawie utworzenia centrum kultury żydowskiej w historycznym budynku łaźni rytualnych;
7. Pozwolenie nr 392/07 z dn. 11 kwietnia 2007 roku na prowadzenie badań konserwatorskich i architektonicznych przy zabytku wpisanym do rejestru, wydane przez Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Katowicach;
8. Pozwolenie nr 473/07 z dn. 18 lipca 2007 roku na prowadzenie robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru, wydane przez Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Katowicach;
9. Pozwolenie nr 519/07 z dn. 21 września 2007 roku na prowadzenie robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru, wydane przez Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Katowicach;
10. Pozwolenie nr 520/07 z dn. 21 września 2007 roku na prowadzenie robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru, wydane przez Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Katowicach;
11. Decyzja Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Katowicach nr 530/07 z dn. 28 września 2007 roku, zmieniająca decyzję nr 473/07 z dn. 18 lipca 2007 roku w sprawie udzielenia pozwolenia na przeprowadzenie robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru;
12. Decyzja Prezydenta Miasta Częstochowy Nr 809 z dnia 22 sierpnia 2007 roku w sprawie zatwierdzenia projektu budowlanego i udzielenia pozwolenia na wykonanie robót budowlanych dla Stowarzyszenia Historycznego Żydów Miasta Częstochowy, obejmujących remont elewacji frontowej z wymianą okien budynku żydowskich łaźni rytualnych – mykwy wraz z odnowieniem wnętrz pomieszczeń parteru bez zmiany istniejących danych charakterystycznych tego obiektu w Częstochowie przy ul. Garibaldiego 18;
13. Decyzja Prezydenta Miasta Częstochowy Nr 1069 z dnia 26 października 2007 roku w sprawie zatwierdzenia projektu budowlanego i udzielenia pozwolenia na wykonanie robót budowlanych dla Stowarzyszenia Historycznego Żydów Miasta Częstochowy,

- obejmujących remont poddasza, więźby, stropu i murarki w budynku głównym żydowskich łaźni rytualnych – mykwy bez zmiany istniejących danych charakterystycznych tego obiektu w Częstochowie przy ul. Garibaldiiego 18;
14. Decyzja Prezydenta Miasta Częstochowy Nr 1070 z dnia 26 października 2007 roku w sprawie zatwierdzenia projektu budowlanego i udzielenia pozwolenia na wykonanie robót budowlanych dla Stowarzyszenia Historycznego Żydów Miasta Częstochowy, obejmujących remont oficyny głównej i elewacji północnej budynku frontowego zespołu budynków żydowskich łaźni rytualnych bez zmiany istniejących danych charakterystycznych tego obiektu w Częstochowie przy ul. Garibaldiiego 18;
  15. Umowa zawarta w dniu 22 czerwca 2007 roku w Katowicach pomiędzy Województwem Śląskim a Stowarzyszeniem Historycznym Żydów Miasta Częstochowy, dotycząca realizacji zadania publicznego pod nazwą „Opracowanie dokumentacji oraz badania konserwatorskie, architektoniczne i archeologiczne zabytkowego zespołu budynków żydowskiej łaźni rytualnej (mykwy) w Częstochowie;
  16. Wniosek o udzielenie dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku znajdującym się na terenie Miasta Częstochowy, wpisanym do rejestru zabytków, złożony dnia 13 września 2007 r., dotyczący dofinansowania wymiany stolarki okiennej i drzwiowej, naprawy tynków, malowania i wymiany posadzek. Wnioskowana kwota dotacji: 140 000,00 zł (wniosek nie został dotychczas rozpatrzony, dofinansowanie nie zostało jeszcze przyznane);
  17. Wniosek o wpisanie nowego przedsięwzięcia związanego z rewitalizacją, wpisującego się w obszary rewitalizacji wyszczególnione w Miejskim Programie Rewitalizacji dla Częstochowy (wniosek został złożony i dotychczas nie został rozpatrzony);
  18. Rekomendacja izraelskiej Partii Herut w sprawie budowy centrum kultury żydowskiej w Częstochowie;
  19. Podziękowania od Zespołu Szkół Specjalnych nr 23 za pomoc przy organizacji koncertu charytatywnego „Daj im szansę”;
  20. Rekomendacja Światowego Stowarzyszenia Kultury Chrześcijańskiej im. Jana Pawła II z siedzibą w Krynicy Zdroju;
  21. Rekomendacja Niezależnej Gminy Wyznania Mojżeszowego w RP z siedzibą w Gdańsku;
  22. Sprawozdanie z działalności Stowarzyszenia Historycznego Żydów Miasta Częstochowy

Definicje:

1. Projekt – rewitalizacja zespołu zabytkowego obiektu łaźni rytualnych, zlokalizowanego w Częstochowie, przy ul. Garibaldiiego 18 i utworzenie Centrum Naukowego Kultury Żydowskiej – MYKWA;
2. Beneficjent – Stowarzyszenie Historyczne Żydów Miasta Częstochowy;
3. Wnioskodawca – Stowarzyszenie Historyczne Żydów Miasta Częstochowy;
4. Mykwa – łaźnia żydowska, w której znajduje się zbiornik z bieżącą wodą, nazbieraną z deszczu lub pochodzącą ze źródła, służąca do rytualnego oczyszczania i ablucji.
5. Obiekt – zespół budynków, w skład którego wchodzi: budynek główny, w którym przed wojną mieściła się mykwa oraz oficyny, w których mieściła się szkoła religijna, pokoje gościnne

2. Wnioski z przeprowadzonej analizy – podsumowanie

Przedmiot projektu

Przedmiotem projektu jest rewitalizacja zabytkowego obiektu żydowskiej łaźni rytualnej (mykwy) i zaadaptowanie go na cele kulturalne poprzez utworzenie w nim Centrum Naukowego Kultury Żydowskiej „MYKWA”.

Informacje podstawowe

Beneficjentem jest Stowarzyszenie Historyczne Żydów Miasta Częstochowy z siedzibą w Częstochowie, ul. G. Garibaldiiego 18.

Tytuł projektu

Rewitalizacja zabytkowych łaźni rytualnych i ich adaptacja na cele kulturalne poprzez utworzenie Centrum Naukowego Kultury Żydowskiej „MYKWA”.

Skrócona definicja

W ramach niniejszego projektu realizowane będą następujące działania:

1. Przeprowadzenie prac przygotowawczych:
  - wykonanie prac badawczych, inwentaryzacja stanu obiektu, opracowanie koncepcji architektoniczno – budowlanej rewitalizacji obiektu, uwzględniającej program prac konserwatorskich i opinią Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków;
  - opracowanie projektu budowlanego wielobranżowego rewitalizacji z uzgodnieniami rzeczoznawców oraz opracowanie kosztorysu budowlanego;
  - opracowanie studium wykonalności;

2. Prace inwestycyjne:
  - przeprowadzenie robót budowlano – konstrukcyjnych wraz z realizacją programu konserwatorskiego;
3. Wykonanie prac adaptacyjno – wykończeniowych;
4. Wyposażenie pomieszczeń obiektu;
5. Zadania związane z promocją projektu

Lokalizacja

Obiekt położony jest w Częstochowie przy ul. Giuseppe Garibaldiego 18.

Zgodność z celami RPO WSL

Projekt *Rewitalizacja zabytkowych łaźni rytualnych i ich adaptacja na cele kulturalne poprzez utworzenie Centrum Naukowe Kultury Żydowskiej „MYKWA”* wpisuje się w założenia **Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007-2013.**

Planowana inwestycja będzie realizować przede wszystkim cel szczegółowy określony w niniejszym Programie Operacyjnym dla priorytetu IV Kultura dla Działania 4.1 Infrastruktura kultury – **zachowanie dla przyszłych pokoleń dziedzictwa kulturowego**. Projekt dotyczy bowiem rewitalizacji zabytkowego obiektu – rytualnych łaźni żydowskich oraz jego adaptacji na cele kulturalne – w obiekcie zostanie uruchomione Centrum Naukowe Kultury Żydowskiej „MYKWA”. Kluczowe zagadnienia podejmowane przez Centrum to między innymi:

- Dziedzictwo kulturowe, w szczególności ochrona żydowskiego dziedzictwa w Częstochowie i okolicy oraz zachowanie pamięci o wielowiekowej obecności Żydów w Polsce oraz o polsko-żydowskim sąsiedztwie;
- Tożsamość i pamięć historyczna, w szczególności rozpowszechnianie wiedzy o historii i kulturze żydów polskich wśród młodego pokolenia,
- Dialog kultur i społeczeństw, w szczególności tworzenie platformy dla dialogu polsko - żydowskiego,
- Refleksja nad dorobkiem cywilizacji europejskiej, w szczególności wskazanie dorobku kultury judaistycznej;
- Ochrona zabytków, w szczególności ochrona zabytków architektury żydowskiej oraz judaików;
- Promowanie wartości otwartego społeczeństwa obywatelskiego;
- Prezentacja i promocja sztuki;
- Zarządzanie kulturą.

Dzięki realizacji projektu oraz uruchomieniu centrum kultury, prowadzącego wymienione powyżej działania, dla przyszłych pokoleń zostanie zachowane bogate dziedzictwo kulturowe Żydów Częstochowian.

Podstawowe wnioski z analizy przedsięwzięcia:

Główne problemy

Częstochowa przed wojną była czwartym miastem w Polsce pod względem liczebności społeczności żydowskiej (obok Warszawy, Krakowa i Łodzi). Większość fabryk, zakładów produkcyjnych i usługowych, warsztatów rzemieślniczych, instytucji społecznych oraz nieruchomości położonych w najbardziej reprezentacyjnych miejscach miasta należała do Żydów. Przez kilka wieków wyznawcy judaizmu zgodnie egzystowali w mieście z chrześcijanami i protestantami, aż do czasów wojny, kiedy to właściwie społeczeństwo żydowskie przestało w Częstochowie istnieć. Wydarzenia, jakie miały miejsce w kolejnych latach oraz sytuacja polityczna w Polsce nie zachęcały Żydów oraz ich rodzin do powrotu. Nieliczna grupa tych, którzy pozostali, nie była w stanie odbudować obiektów religijnych i kultywować własnych tradycji. Zabytki, które pozostały, powoli niszczały, powoli zanikała też pamięć o wpływie Żydów na rozwój Częstochowy oraz ich dokonaniach i licznych inicjatywach na rzecz miasta.

Żydzi Częstochowianie nie doczekali się dotychczas instytucji, która zajmowałaby się ochroną żydowskiego dziedzictwa w regionie oraz zachowaniem pamięci o wielowiekowej obecności Żydów w Polsce i polsko-żydowskim sąsiedztwie, rozpowszechnianiem wiedzy o historii i kulturze żydów polskich wśród młodego pokolenia, prowadzeniem dialogu kultur i społeczeństw oraz tworzeniem platformy dla dialogu polsko – żydowskiego, jak również ochroną zabytków, w szczególności zabytków architektury żydowskiej oraz judaików.

W związku z tym, jak również ze względu na zły stan techniczny budynku mykw, podjęto działania o rewitalizacji całego obiektu (mykwy wraz z oficynami) i przywrócenia go do przestrzeni publicznej miasta.

Logika interwencji

Celem bezpośrednim projektu jest uruchomienie Centrum Naukowego Kultury Żydowskiej „MYKWA” w zrewitalizowanym budynku zabytkowych łaźni żydowskich.

Przeprowadzenie inwestycji Wykonalność planowanym zakresie i terminie przyczyni się do realizacji szeregu celów pośrednich, takich jak:

- poprawa stanu zabytkowego obiektu;
- zachowanie dla przyszłych pokoleń dziedzictwa kulturowego, w szczególności dziedzictwa żydowskiego i pamięci o polsko-żydowskim sąsiedztwie;
- zwiększenie dostępu do informacji o historii i kulturze regionu;

- poprawa stanu instytucji kulturalnych w Częstochowie i regionie;
- wzbogacenie i podniesienie jakości oferty kulturalnej;
- dywersyfikacja oferty kulturalnej miasta Częstochowy;
- wprowadzenie na rynek nowych produktów kulturalnych.

Projekt realizowany będzie w latach 2007 – 2012, jego zakończenie planowane jest na koniec I kwartału 2012.

Dzięki przeprowadzeniu inwestycji zostaną osiągnięte następujące wskaźniki:

- na poziomie produktu (w roku 2012):
  - Liczba obiektów dziedzictwa kulturowego poddanych procesom: konserwacji, renowacji, modernizacji, adaptacji – 1 szt.
  - Powierzchnia obiektów dziedzictwa kulturowego poddanych procesom: konserwacji, renowacji, modernizacji, adaptacji – 3 tys. m²
  - Liczba obiektów dziedzictwa kulturowego zaadaptowanych na cele kulturalne – 1 szt.
  - Powierzchnia terenów zagospodarowanych na cele kulturalne – 1521 m²
- na poziomie rezultatu:
  - Liczba obiektów dziedzictwa kulturowego poddana ochronie – 1 szt.
  - Liczba osób korzystających z obiektów zaadaptowanych na cele kulturalne – w roku zakończenia projektu (2012) – 50 tys. osób, w roku 2013 – 68 tys.; 2014 – 72 tys.; 2015 – 77,5 tys.; 2016 – 79 tys. i w latach kolejnych liczba uczestników utrzyma się na podobnym poziomie;
  - Liczba zorganizowanych imprez/wydarzeń kulturalnych w odrestaurowanych obiektach dziedzictwa kulturowego – w roku zakończenia projektu (2012) – 36 imprez, w roku 2013 – 62.; 2014 – 66.; 2015 – 71.; 2016 – 72 i w latach kolejnych liczba wydarzeń proponowanych przez Centrum utrzyma się na podobnym poziomie.

Wykonalność i trwałość projektu

Dla projektu została opracowana cała niezbędna dokumentacja techniczna, w tym koncepcja architektoniczno – budowlana rewitalizacji obiektu wraz z programem prac konserwatorskich i z opinią Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków.

Na terenie nieruchomości wykonano już pierwsze prace związane z uporządkowaniem terenu i przygotowaniem obiektu do właściwych prac budowlanych i konserwatorskich.

Podsumowując, projekt Rewitalizacja zabytkowych łaźni rytualnych i ich adaptacja na cele kulturalne poprzez utworzenie Centrum Naukowego Kultury Żydowskiej „MYKWA” jest w pełni przygotowany do realizacji pod względem formalnym i prawnym.

Ze względu na charakter projektu – rewitalizacja zabytkowego obiektu żydowskich łaźni rytualnych i utworzenie Centrum Naukowego Kultury Żydowskiej „MYKWA” nie przewiduje się poddawaniu go znaczącym modyfikacjom ani w okresie 5 lat od jego zakończenia, ani też w latach kolejnych. Centrum będzie miejscem otwartym dla wszystkich, a działalność kulturalna i naukowa prowadzona przez tę instytucję adresowana będzie zarówno do odbiorców żydowskich, jak i nieżydowskich. Z uwagi na zróżnicowany program, na który składać się będą: wystawy stałe i czasowe w muzeum, wernisaże, zajęcia plastyczne, muzyczne i teatralne, konferencje i seminaria, spotkania autorskie, pokazy filmowe, koncerty i festiwale, oferta Centrum kierowana jest do szerokiego grona odbiorców. Równocześnie najważniejszym celem działalności Centrum jest propagowanie wiedzy o historii i kulturze Żydów częstochowian oraz o dziejach wspólnego wielowiekowego sąsiedztwa, przy równoczesnym budowaniu harmonijnych relacji między Polakami i Żydami.

Wykonalność techniczna przyjętych rozwiązań

Projekt jest wykonalny pod względem technicznym – Stowarzyszenie przygotowało stosowną dokumentację i przeprowadziło już prace porządkowe i budowlane, stanowiące przygotowanie przedsięwzięcia do realizacji. Koncepcja projektu została starannie przemyślana i zaplanowana.

Zasadniczą część projektu stanowią roboty budowlane przy obiekcie zabytkowym, które wykona wyspecjalizowane przedsiębiorstwo, wybrane w drodze przetargu. Po zakończeniu prac budowlano – konstrukcyjnych i adaptacyjno – wykończeniowych obiekt zostanie wyposażony w gabloty, meble, sprzęt komputerowy i audiowizualny, dostarczone przez firmy wybrane również w drodze przetargu. Planowany sposób pozwoli więc na realizację projektu za cenę optymalną w stosunku do jakości.

Do muzeum zakupione zostaną eksponaty, część z prezentowanych zbiorów zostanie pozyskana jako darowizny lub wypożyczona od kolekcjonerów.

Już w trakcie realizacji projektu przeprowadzona zostanie akcja promocyjno – informacyjna, dzięki której informacja o uruchomieniu Centrum Naukowego Kultury Żydowskiej trafi do szerokiego grona potencjalnych odbiorców w kraju i za granicą.

Pomoc publiczna w projekcie

Projekt nie podlega zasadom pomocy publicznej.

Koszty inwestycyjne i struktura finansowania

Wydatki związane z projektem w podziale na koszty kwalifikowane i niekwalifikowane przedstawia poniższa tabela:

Nakłady na realizację projektu	Wartość w PLN
Suma kosztów brutto	19 474 713,00
Suma kosztów netto	16 580 250,00
VAT razem	2 894 463,00
Koszty niekwalifikowane	2 894 463,00
Koszty kwalifikowane	16 580 250,00

Tabela 1. Koszty projektu wg kwalifikowalności

Strukturę finansowania kosztów całkowitych prezentuje poniższa tabela

Struktura finansowania kosztów całkowitych [PLN]	Wartość w PLN
Środki własne, w tym:	9 160 847,00
- <i>Kredyt inwestycyjny</i>	4 112 844,00
- <i>kredyt obrotowy</i>	2 894 463,00
- inne (darowizny)	2 153 540,00
EFRR	10 313 866,00
RAZEM	19 474 713,00

Tabela 2. Struktura finansowania kosztów

Wyniki analizy finansowej i ekonomicznej

Z rzeczywistej analizy efektywności projektu wynika, iż nie jest to projekt opłacalny, czyli zgodnie z założeniem Stowarzyszenie nie ma na celu generowania dochodów pokrywających w pełni koszty i osiągania rentowności na wysokim poziomie, a jedynie ubogacanie kulturalne i edukacyjne zainteresowane grono osób.

Przychody generowane będą ze sprzedaży biletów wstępu oraz z wynajmu sal filharmonicznych do prób zespołom, szkołom muzycznym głównie z Częstochowy.

Pozostałe przychody obejmują darowizny otrzymane od darczyńców oraz środki uzyskane od sponsorów.

Na koszty operacyjne składają się koszty stałe Stowarzyszenia oraz koszty zmienne związane z organizowanymi wystawami, koncertami etc.

Znaczącą pozycją kosztów stałych są koszty amortyzacji środków trwałych, które powodują, iż Stowarzyszenie wykazuje ujemny wynik finansowy. Pozostałe koszty stałe związane z opłatami za energię ciepłą, elektryczną, podatki, wynagrodzenia, etc., pokrywane są środkami pochodzącymi w pierwszych dwóch latach z darowizn, natomiast od roku 2014 pokrywane będą środkami wygenerowanymi z prowadzonego przez Stowarzyszenie hotelu oraz restauracji koszernej.

Wnioski z analizy oddziaływania na środowisko

Projekt jest neutralny pod względem wpływu na środowisko.

3. Definicja projektu

Przedmiotem projektu jest rewitalizacja i adaptacja na cele kulturalne zabytkowego obiektu żydowskiej łaźni rytualnej (mykwy), w którym po zakończeniu przedsięwzięcia zostanie uruchomione Centrum Naukowe Kultury Żydowskiej „MYKWA”.

W ramach niniejszego projektu realizowane będą następujące działania:

1. Przeprowadzenie prac przygotowawczych:
  - wykonanie prac badawczych, inwentaryzacja stanu obiektu, opracowanie koncepcji architektoniczno – budowlanej rewitalizacji obiektu, uwzględniającej program prac konserwatorskich i opinią Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków;
  - opracowanie projektu budowlanego wielobranżowego rewitalizacji z uzgodnieniami rzeczoznawców oraz opracowanie kosztorysu budowlanego;
  - opracowanie studium wykonalności;
2. Prace inwestycyjne:
  - przeprowadzenie robót budowlano – konstrukcyjnych wraz z realizacją programu konserwatorskiego;
3. Wykonanie prac adaptacyjno – wykończeniowych;
4. Wyposażenie pomieszczeń obiektu;
5. Zadania związane z promocją projektu

4. Charakterystyka projektu

4.1. Tytuł projektu

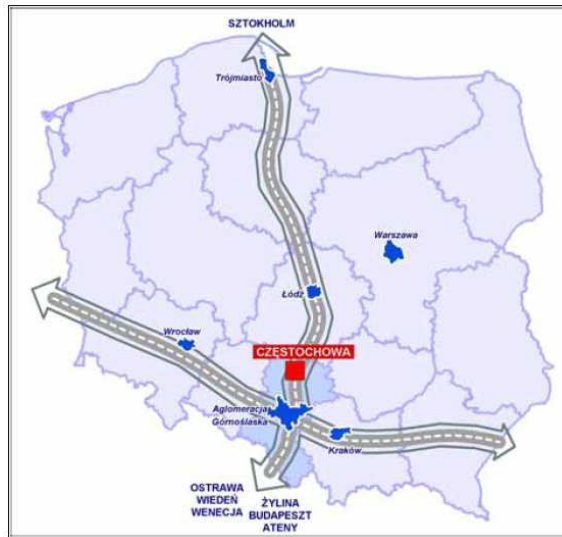
Rewitalizacja zabytkowych łaźni rytualnych i ich adaptacja na cele kulturalne poprzez utworzenie Centrum Naukowego Kultury Żydowskiej „MYKWA”.

4.2. Lokalizacja projektu

Projekt zostanie zlokalizowany na terenie Województwa Śląskiego, w Częstochowie, przy ul. G. Garibaldiego 18.

Częstochowa jest ważnym węzłem komunikacji drogowej. Miasto leży na trasie jedenastu dróg rangi regionalnej i krajowej, w tym drogi krajowej nr 1 łączącej Gdańsk, Warszawę, Łódź ze Śląskiem. Przez Częstochowę przebiegać będzie projektowana autostrada A1 łącząca Skandynawię z krajami południowej Europy. Istniejący układ transportowy zapewnia bezpośrednio lub pośrednio połączenie Częstochowy z wszystkimi ważniejszymi regionami i miastami w kraju oraz z przejściami granicznymi.

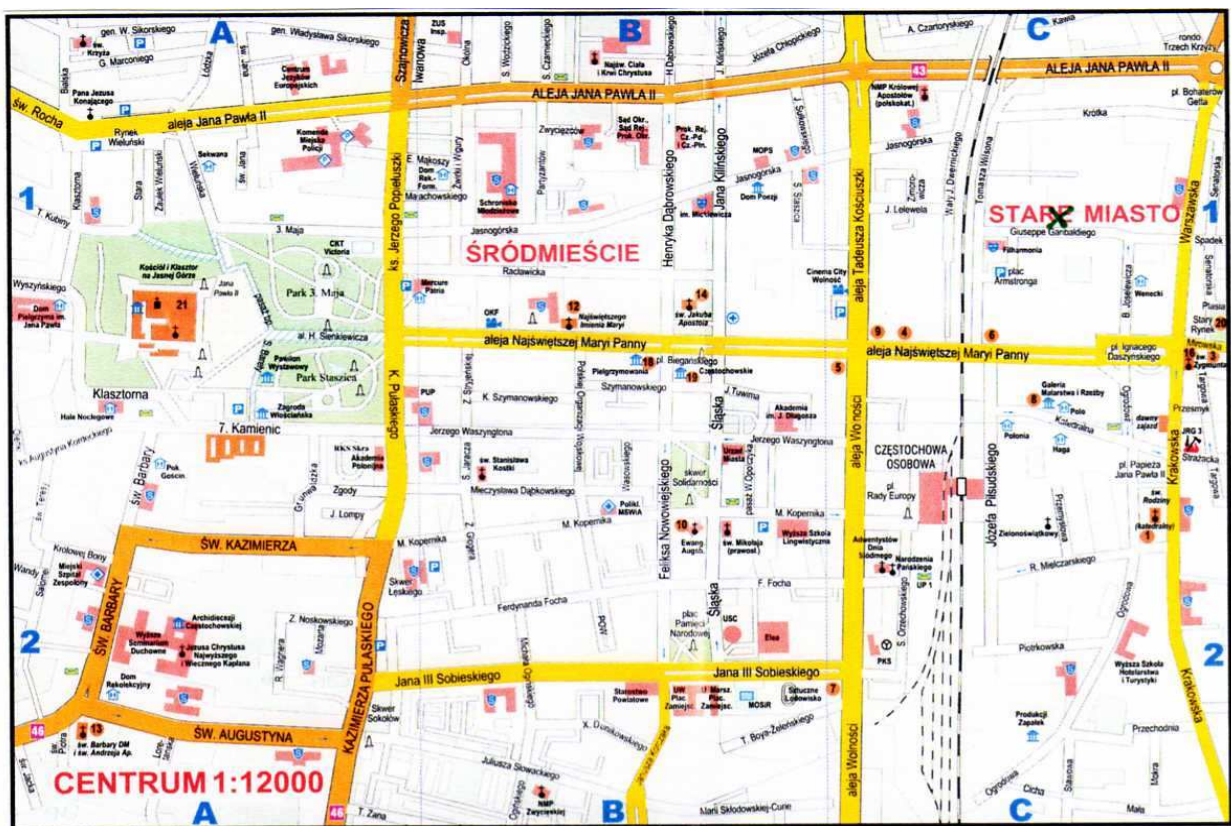
Lokalizację Częstochowy na mapie Polski przedstawia poniższy rysunek.

Rysunek 1. Lokalizacja Częstochowy na mapie Polski.

Ulica Giuseppe Garibaldiego położona jest w centrum Częstochowy, na granicy dzielnic Śródmieście i Stare Miasto. Biegnie od ul. Wilsona do ul. Warszawskiej i jest równoległa do najbardziej znanej arterii miejskiej – Al. Najświętszej Maryi Panny, wiodącej do Zespołu Klasztoru o. o. Paulinów na Jasnej Górze.

Położenie ul. Giuseppe Garibaldiego na mapie Częstochowy przedstawiona została na planie zamieszczonym poniżej.

✗ – położenie Mykw

Rysunek 2. Położenie ul. G. Garibaldiego na planie Częstochowy

5. Polityka rządowa, regionalna i lokalna. Polityki horyzontalne

Projekt *Rewitalizacja zabytkowych łaźni rytualnych i ich adaptacja na cele kulturalne poprzez utworzenie Centrum Naukowego Kultury Żydowskiej „MYKWA”* **wpisuje się w założenia polityka krajowej, regionalnej i lokalnej**, określone w następujących dokumentach:

Polityka krajowa

Narodowa Strategia Spójności (Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 wspierające wzrost gospodarczy i zatrudnienie) – dokument formułuje cele zmierzające do osiągnięcia spójności społeczno-gospodarczej i terytorialnej z krajami i regionami Wspólnoty. Jednym z celów nich jest: *Wzrost konkurencyjności polskich regionów i przeciwdziałanie ich marginalizacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej*, w ramach którego wskazano obszar: *Przeciwdziałanie marginalizacji i peryferyzacji obszarów problemowych*. W celu zapewnienia warunków dla zrównoważonego i długofalowego rozwoju wspierana będzie rewitalizacja, rozumiana jako proces przemian przestrzennych, społecznych i ekonomicznych w zdegradowanych częściach miast, przyczyniający się do poprawy jakości życia mieszkańców, przywrócenia ładu przestrzennego i ożywienia gospodarczego, obejmujący przede wszystkim części starej, często zabytkowej zabudowy. Jej celem jest także zachowanie walorów historycznych oraz podkreślenie ich unikalności i kolorytu lokalnego, mogących zwiększyć ich atrakcyjność turystyczną i przyczynić się do wzrostu szans rozwojowych. Rewitalizacji powinny zostać poddane między innymi miasta o wysokich walorach turystycznych. Rewitalizacji powinny być poddane także obszary miast dotkniętych problemami gospodarczymi i społecznymi, które jednocześnie posiadają duże walory architektoniczne i urbanistyczne, będące elementami historycznego dziedzictwa, szczególnie narażone na bezpowrotne zniszczenie.

Realizowany przez Stowarzyszenie Historyczne Żydów Miasta Częstochowy projekt dotyczy rewitalizacji zespołu zabytkowych żydowskich łaźni rytualnych (mykwy wraz z oficynami), stanowiącego jedyny zachowany w niezmienionej formie zabytek architektury judaistycznej w Częstochowie. Przed rozpoczęciem projektu obiekt był znacznie zdegradowany, część oficyny musiała zostać wyburzona, gdyż groziła katastrofą budowlaną. Mykwy zlokalizowane są w tej części miasta, którą przed wojną zamieszkiwała przede wszystkim przez społeczność żydowska – w zabytkowej dzielnicy żydowskiej. W czasie wojny większość budynków została zburzona, stąd obiekt jest szczególnie cenny dla miasta i regionu. W zrewitalizowanym obiekcie uruchomione zostanie Centrum Naukowe Kultury Żydowskiej, oferujące szereg atrakcji kulturalnych

(muzeum, galerie, koncerty, spotkania autorskie, festiwale) oraz edukacyjnych (szkoła językowa, zajęcia z zakresu judaistyki) dla szerokiego grona mieszkańców. Centrum „MYKWA”, a tym samym Częstochowa zostaną włączone do Marszu Żywych (obok Krakowa, Łodzi i Warszawy) i staną się atrakcją turystyczną na szlaku zabytków kultury żydowskiej w Polsce.

Polityka regionalna

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000-2020 (Uchwała Sejmiku Województwa Śląskiego z dn. 4 lipca 2005 r. Nr II/37/6/2005) - w Priorytecie 1. Edukacja, kultura, mobilność i aktywizacja zasobów ludzkich założono troskę o materialne bogactwo kulturowe województwa, które tworzą charakterystyczne dla tego regionu zabytki. Wykorzystanie materialnego dziedzictwa wymaga podjęcia działań zapobiegających jego niszczeniu, nadawania nowych funkcji obiektom oraz popularyzacji atrakcyjności zachowanych zabytków. W ramach projektu przeprowadzone zostaną działania zapobiegające niszczeniu zabytkowego obiektu mykw, stanowiącego pozostałość po kulturze judaistycznej, a ponadto obiektowi zostaną nadane nowe funkcje – utworzone zostanie w nim pierwsze w Częstochowie centrum kultury żydowskiej.

W priorytecie 3 niniejszej strategii, kierunek działań 3: Rewitalizacja terenów zdegradowanych określono, iż celem działań związanych z rewitalizacją ma być przystosowanie zdegradowanych terenów do pełnienia nowych funkcji, m. in.: gospodarczych, społecznych, rekreacyjnych, edukacyjnych, a w konsekwencji poprawa warunków życia mieszkańców. Działania w tym zakresie w istotny sposób przyczynią się również do podniesienia atrakcyjności regionu. Planowany projekt realizowany będzie na terenach zdegradowanych, wskazanych przez władze miejskie do rewitalizacji. Po zakończeniu przedsięwzięcia cały obiekt, jako centrum kultury, będzie pełnił nowe funkcje, m. in. społeczne i edukacyjne.

Strategia Rozwoju Turystyki w Województwie Śląskim na lata 2005-2013 (Uchwała Sejmiku Województwa Śląskiego z dn. 20 grudnia 2004 r. Nr II/29/10/2004). Dokument ten określa kierunki rozwoju turystyki w województwie śląskim. Rejon Częstochowy scharakteryzowano jako typowy obszar obsługi turystów religijnych i pielgrzymek, oferujący dodatkowo inne atrakcje turystyczne związane z miastem - jego kulturą, historią i zabytkami, jest też obszarem o sporym potencjale rozwoju turystyki biznesowej.

Cele Strategii Rozwoju Turystyki w województwie śląskim, w które wpisuje się planowany projekt to w szczególności:

2. Cel strategiczny: Rozwój produktu markowego – turystyka miejska i kulturowa.

2.2. Cel: Restauracja, promocja i udostępnianie turystom zabytkowych układów urbanistycznych oraz obiektów architektury militarnej – po zakończeniu projektu obiekt (zabytkowe mykwy wraz z oficynami) zostaną udostępnione społeczeństwu i turystom.

2.4. Cel: Poszerzenie oferty kulturalnej, rozrywkowej i widowiskowo-sportowej – w zrewitalizowanym obiekcie zostanie uruchomione centrum kultury żydowskiej, w którym organizowane będą koncerty, spotkania, wernisaże, wystawy, konkursy, spotkania z autorami.

W Strategii Rozwoju Turystyki WŚ wskazano również działania, których podjęcie jest niezbędne do osiągnięcia założonych w niej celów. Projekt planowany przez Stowarzyszenie stanowi działanie komplementarne do następujących założeń:

- Rewitalizacja centrów i dzielnic miejscowości oraz obiektów o znaczeniu historycznym i kulturowym, w tym obiektów architektury militarnej – obiekt znajduje się w centrum Częstochowy i ma znaczenie zarówno historyczne, jak i kulturalne (jest jedynym zachowanym w niezmięnionej formie zabytkiem architektury judaistycznej w Częstochowie)
- Kapitałowe (m.in. z funduszy pomocowych UE czy w postaci ulg dla inwestorów) i organizacyjne wsparcie inwestycji w obiekty służące organizowaniu spotkań (modernizacja już istniejących hal, auli) i inwestycje w nowe obiekty – Stowarzyszenie Historyczne Żydów Miasta Częstochowy ubiega się o dofinansowanie projektu ze środków unijnych. W planowanym Centrum Naukowym Kultury Żydowskiej planowane są wielofunkcyjne pomieszczenia, w których organizowane będą również spotkania, konferencje czy sympozja.
- Aktywizacja życia kulturalnego w zabytkowych miastach i dzielnicach – obszar, na którym znajdują się mykwy stanowi tę część miasta, która przed II wojną światową zamieszkiwana była głównie przez społeczność żydowską. W czasie wojny na tym terenie utworzone zostało tzw. Duże Getto, do roku 1945 większość budowli zniszczono. Nieopodal planowanego Centrum Kultury mieści się budynek Filharmonii, postawiony na zgliszczach synagogi z roku 1899. Projekt, którego celem jest uruchomienie instytucji kulturalnej, propagującej pamięć o wielowiekowej obecności Żydów w Polsce oraz o polsko-żydowskim sąsiedztwie przyczyni się do realizacji założonego w Strategii celu.
- Adaptacja zabytków i obiektów poprzemysłowych np. na galerie, domy kultury, pracownie artystyczne – w ramach projektu obiekt żydowskich łaźni rytualnych (mykw) wraz z oficynami, wpisany do rejestru zabytków nieruchomych województwa śląskiego, zostanie zaadaptowany na Centrum Naukowe Kultury Żydowskiej.

Strategia Rozwoju Kultury w Województwie Śląskim na lata 2006-2020 (Uchwała Sejmiku Województwa Śląskiego z dn. 28 sierpnia 2006 r.) - w strategii dąży się do tego, aby przy planowaniu rewitalizacji obiektów i obszarów przemysłowych przynajmniej część z nich przeznaczać na potrzeby kulturalne, co przyczyni się do zwiększenia dochodów z turystyki, rozwoju usług i przemysłów okołoturystycznych. Projekt wpisuje się w priorytety i cele strategiczne określone w Strategii w następującym zakresie:

Cel strategiczny 2: Wzrost poziomu uczestnictwa w kulturze

Kierunek działań: 2.2.: Budowa nowych obiektów kulturalnych i poprawa stanu istniejących obiektów kultury

Cel strategiczny 3: Upowszechnienie i zachowanie dziedzictwa kulturowego regionu oraz jego lepsze wykorzystywanie do celów turystycznych

Kierunki działań:

3.4.: Rewitalizacja i renowacja obiektów zabytkowych

3.6.: Wykorzystywanie dziedzictwa kulturowego regionu na potrzeby turystyki (np. szlaki tematyczne, pamiątki regionalne).

W ramach projektu powstanie nowy obiekt kulturalny – Centrum Naukowe Kultury Żydowskiej, które podejmować będzie takie zadania, jak: ochrona żydowskiego dziedzictwa w Częstochowie i okolicy, zachowanie pamięci o wielowiekowej obecności Żydów w Polsce oraz o polsko-żydowskim sąsiedztwie, jak również rozpowszechnianie wiedzy o historii i kulturze żydów polskich. Centrum kultury zostanie umieszczone w zabytkowym obiekcie, który poddany zostanie rewitalizacji. Obiekt, a tym samym Częstochowa, zostaną umieszczone na szlaku Marszu Żywych (obok Krakowa, Łodzi i Warszawy), stanie się również ważnym miejscem na trasie zwiedzania zabytków kultury judaistycznej w Polsce.

Wojewódzki Program Opieki nad Zabytkami w Województwie Śląskim na lata 2006-2009 – w programie wyróżniono Cel strategiczny II – Kształtowanie pozytywnych postaw w społeczeństwie wobec dziedzictwa kulturowego regionu, a w jego ramach cel strategiczny II.2 – Aktywizacja społeczności na rzecz opieki nad zabytkami. Projekt związany z rewitalizacją zabytkowego obiektu będzie realizowany przez Stowarzyszenie, prowadzące działalność nie dla zysku. Członkowie instytucji biorą czynny udział w pracach związanych z odnową obiektu, namawiają również miejscową społeczność do wolontariatu. Ponadto w przyszłości Stowarzyszenie Historyczne Żydów Miasta Częstochowy obejmie opieką inne zabytki, w szczególności te, związane żydowskim dziedzictwem kulturowym.

Polityka lokalna

Miejski Program Rewitalizacji dla Częstochowy (Uchwała Rady Miasta Częstochowy z dn. 14 maja 2007 r. Nr 103/XI/2007) – w wyniku diagnozy sytuacji gospodarczej, społecznej i przestrzennej Zespół Zadaniowy do spraw Rewitalizacji pod przewodnictwem Prezydenta Miasta Częstochowy opracował plan rewitalizacji miasta, w którym wyodrębniono obszary miejskie i przemysłowe wymagające rewitalizacji. Najważniejszy z wymienionych obszarów określony został jako RM 1 – Śródmieście. Właśnie na tym terenie położony jest zabytkowy obiekt mykw, którego rewitalizacja stanowi przedmiot niniejszego projektu.

Strategia Rozwoju Miasta (uchwała Rady Miasta Częstochowy z dn. 22 września 2003 r. Nr 193/XVIII/2003) - projekt planowany przez Stowarzyszenie Historyczne Żydów Miasta Częstochowy wpisuje się w ustalenia Strategii w strategiczny cel rozwoju miasta określony w Priorytecie A. Przestrzeń miasta - kształtowanie ładu przestrzennego i funkcjonalnego miasta, w Kierunek A.3 Rewitalizacja centrum miasta – ciągu Alei NMP i terenów przyległych oraz uporządkowanie i zagospodarowanie dzielnicowych stref mieszkaniowych, Zadanie A.3.2 Rewitalizacja obszarów i rewaloryzacja obiektów cennych pod względem historycznym i zabytkowym.

Budynek mykw, którego projekt dotyczy, położony jest w centrum miasta na terenach przyległych do Alei NMP. Został wybudowany przed 1914 rokiem i stanowi jedyny związany z historią częstochowskich Żydów obiekt, który przetrwał w niezmienionej formie. Jest wpisany do rejestru zabytków.

Wieloletni Plan Inwestycyjny dla miasta Częstochowy na lata 2007-2013 (uchwała Rady Miasta Częstochowy z dn. 23 października 2006 r. Nr 1048/LXIV/2006) – w niniejszym dokumencie określono źródła finansowania i wysokości nakładów na realizację zadań planowanych w latach 2007-2013 oraz wskazano dwa obszary działań podejmowanych w ramach rewitalizacji. Pierwszy to rewitalizacja śródmieścia, obiektów kultury i dziedzictwa narodowego, drugi - rewitalizacja zdegradowanych obszarów miejskich i przemysłowych.

Przedsięwzięcie wpisuje się w pierwszy z obszarów – dzięki realizacji projektu zostanie zrewitalizowany zabytkowy obiekt, stanowiący historyczną pamiątkę dziedzictwa żydowskiego w Częstochowie, w którym uruchomione zostanie centrum kultury.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Częstochowy (uchwała Rady Miasta Częstochowy z dn. 21 listopada 2005 Nr 825/LI/2005) – w studium określono kierunki polityki przestrzennej, w tym kierunek 1.3. Rewitalizacja starych dzielnic miejskich i terenów przemysłowych – szczególnie tych, w

których istnieje zabytkowa zabudowa o wysokich walorach architektonicznych – oraz ich integracja funkcjonalna i społeczna z organizmem miejskim, poprzez nadanie tym obszarom nowych, trwałych funkcji.

W ramach projektu zostanie zrewitalizowany budynek rytualnych łaźni żydowskich, cechujący się wysokimi walorami architektonicznymi (jest to jedyny zachowany w niezmienionej formie zabytek architektury judaistycznej w Częstochowie). Obiekt zlokalizowany jest w centrum miasta, na terenie „dzielnicy”, którą przed wojną zamieszkiwali przede wszystkim Żydzi. Dzięki realizacji przedsięwzięcia obiektowi zostanie nadana nowa funkcja – uruchomione zostanie tu Centrum Naukowe Żydów Częstochowian.

Wieloletni program współpracy samorządu miasta Częstochowy z organizacjami pozarządowymi „PARTNERSTWO DLA CZĘSTOCHOWY” (uchwała Rady Miasta Częstochowy z dn. 24 października 2005 r. Nr 814/L/2005) – projekt planowany przez Stowarzyszenie Historyczne Żydów Miasta Częstochowy wpisuje się w niniejszy dokument na poziomie celów i kierunków działań. Kierunki podejmowanej współpracy to między innymi:

- Umacnianie w świadomości społecznej poczucia odpowiedzialności za wspólnotę lokalną, jej tożsamość i tradycje – centrum kultury propagować będzie wiedzę na temat żydowskiego dziedzictwa w Częstochowie
- Sprawniejsze rozwiązywanie lokalnych problemów społecznych – centrum realizować będzie programy w zakresie kształtowania postaw otwartości wobec różnic rasowych, etnicznych i religijnych oraz przeciwdziałania przejawom nietolerancji i dyskryminacji, będzie także promować pozytywne postawy oraz inicjatywy cenne społecznie.

Projekt podejmuje ponadto kwestie określone w dokumencie **Baza badania i analiza ruchu turystycznego dla miasta Częstochowy**, stanowiącym podsumowanie oceny możliwości rozwoju tego rodzaju ruchu w Częstochowie. Rewitalizacja zabytkowych mykw i uruchomienie Centrum Naukowego Kultury Żydowskiej wpisuje się w następujące cele niniejszego dokumentu:

Cel strategiczny: **Rozwój walorów i atrakcji kulturowych w Częstochowie**

Cele operacyjne: Podnoszenie atrakcyjności recepcyjnej miasta przez wyeksponowanie obiektów zabytkowych i lepszą organizację turystycznych atrakcji kulturowych, jak również: Kreowanie nowych atrakcji kulturowych.

Cel strategiczny: **Rozwój produktów turystycznych**

Cel operacyjny: Zwiększenie konkurencyjności produktów turystycznych miasta.

Uruchomienie Centrum wpłynie na zwiększenie ruchu turystycznego – w przyszłości stanie się ono miejscem spotkań oraz integracji młodzieży częstochowskiej i śląskiej z młodzieżą izraelską. Zarząd Stowarzyszenia podjął bowiem starania o umieszczenie Centrum Naukowego Kultury Żydowskiej „MYKWA” w programie Marszu Żywych, organizowanego od 1988 roku przez izraelskie ministerstwo oświaty. Centrum odwiedzane będzie także przez Żydów Częstochowian i ich rodziny przebywające od wielu lat za granicą, jak również przez Polaków z całego kraju, interesujących się kulturą judaistyczną.

Projekt *Rewitalizacja zabytkowych łaźni rytualnych i ich adaptacja na cele kulturalne poprzez utworzenie Centrum Naukowego Kultury Żydowskiej „MYKWA”* wpisuje się w założenia **Regionalnego programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007-2013.**

Planowana inwestycja będzie realizować przede wszystkim cel szczegółowy określony w niniejszym Programie Operacyjnym dla priorytetu IV Kultura dla Działania 4.1 Infrastruktura kultury – **zachowanie dla przyszłych pokoleń dziedzictwa kulturowego**. Projekt dotyczy bowiem rewitalizacji zabytkowego obiektu – rytualnych łaźni żydowskich oraz jego adaptacji na cele kulturalne – w obiekcie zostanie uruchomione Centrum Naukowe Kultury Żydowskiej „MYKWA”. Kluczowe zagadnienia podejmowane przez Centrum to między innymi:

- Dziedzictwo kulturowe, w szczególności ochrona żydowskiego dziedzictwa w Częstochowie i okolicy oraz zachowanie pamięci o wielowiekowej obecności Żydów w Polsce oraz o polsko-żydowskim sąsiedztwie;
- Tożsamość i pamięć historyczna, w szczególności rozpowszechnianie wiedzy o historii i kulturze żydów polskich wśród młodego pokolenia,
- Dialog kultur i społeczeństw, w szczególności tworzenie platformy dla dialogu polsko - żydowskiego,
- Refleksja nad dorobkiem cywilizacji europejskiej, w szczególności wskazanie dorobku kultury judaistycznej;
- Ochrona zabytków, w szczególności ochrona zabytków architektury żydowskiej oraz judaików;
- Promowanie wartości otwartego społeczeństwa obywatelskiego;
- Prezentacja i promocja sztuki;
- Zarządzanie kulturą.

Dzięki realizacji projektu oraz uruchomieniu centrum kultury, prowadzącego wymienione powyżej działania, dla przyszłych pokoleń zostanie zachowane bogate dziedzictwo kulturowe Żydów Częstochowian.

Polityka ochrony środowiska

Projekt jest obojętny dla środowiska.

Polityka równych szans

Projekt zapewnia równość szans, zarówno w kwestii wyrównywania szans kobiet i mężczyzn, jak i osób niepełnosprawnych w aspekcie dostępu do rynku pracy oraz dostępu do życia społecznego i kulturalnego.

Jako instytucja kultury Centrum Naukowe będzie dostępne dla osób niepełnosprawnych, zlikwidowane zostaną wszelkie bariery architektoniczne, które mogłyby taki dostęp utrudniać. Wejście do Centrum znajdować się będzie na poziomie ulicy. Schody prowadzące na parter zostaną wyposażone w platformę dla osób niepełnosprawnych. W obiekcie pomiędzy kondygnacjami będą kursować windy, a przejścia między poszczególnymi pomieszczeniami zostaną zaprojektowane tak, by bez przeszkód mogły się przemieszczać np. osoby na wózkach.

Po zakończeniu projektu i uruchomieniu Centrum Naukowego Kultury Żydowskiej „MYKWA” w trakcie organizowania wszelkich przedsięwzięć również będzie realizowana polityka równych szans, a w trakcie zatrudniania nowych pracowników brane będą pod uwagę przede wszystkim kompetencje i doświadczenie zawodowe kandydatów.

Efektywność energetyczna

Projekt ma obojętny wpływ na zagadnienia z zakresu efektywności energetycznej.

6. Analiza otoczenia społeczno – gospodarczego projektu

Do czasu II wojny światowej i tragedii Holocaustu w Częstochowie mieszkała jedna z najliczniejszych i najbardziej prężnych społeczności żydowskich w Polsce. Od XVIII wieku w mieście żyli zgodnie wyznawcy tradycyjnego judaizmu, chasydzi, przedstawiciele reformowanej synagogi, katolicy, prawosławni i ewangelicy. Żydzi częstochowianie zasłynęli z działalności gospodarczej, społecznej, kulturalnej. Przez ponad trzy stulecia współtworzyli oni historię Częstochowy i przyczyniali się do jej rozwoju. Pielęgnowali żydowskie tradycje, a także polski patriotyzm. Tworzyli własne instytucje i organizacje, działając jednocześnie na rzecz ogółu.

Dzieje gminy żydowskiej w Częstochowie datują się około 1700 roku. Ówczesne źródła historyczne wspominają o zamieszkiwaniu na terenie miasta kilkunastu rodzin pochodzenia żydowskiego, spośród których większość trudniła się tkactwem. Ta gałąź

przemysłu była zresztą najbardziej rozwinięta, zarówno w samym mieście, jak i jego najbliższej okolicy. W kilkadziesiąt lat później, w roku 1765, gmina żydowska w Częstochowie liczyła już 51 rodzin. W tym samym roku Żydzi przystąpili do wznoszenia synagogi przy ulicy Nadrzecznej. Nowa synagoga - większa i okazalsza powstała w roku 1899 przy ówczesnej ulicy Spadek i Aleksandryjskiej, w miejscu gdzie dziś wznosi się gmach częstochowskiej filharmonii.

Spółceństwo żydowskie w Częstochowie współtworzyło atmosferę miasta, zgodnie egzystując z katolikami czy protestantami. Jedynie w roku 1789 mieszcianie częstochowscy uskarżali się przed lustratorami, iż niejaki "...wielmożny Bleszyński, komornik mający jurydykę przy mieście naszym, na niej wiele Żydów ulokował, którzy różne handle prowadzą i rzemiosła (...), stąd żadnej opłaty ani miastu ani cechom czynić nie chcą". Trzeba jednak wspomnieć, że ci sami mieszcianie częstochowscy identyczne w treści pretensje adresowali przeciw jasnogórskim paulinom, którzy ponoć nie chcieli wpłacać do kasy miasta odpowiednich kwot podatkowych. Tak więc Żydzi nie byli w sytuacji wyjątkowej i nie można z powyższego wysnuwać wniosku, że w jakikolwiek sposób byli oni deprecjonowani przez chrześcijańską społeczność Częstochowy.

W roku 1799 gmina żydowska, założyła w mieście cmentarz wyznaniowy, dotychczas pogrzeby żydowskie odbywały się w Janowie, z czego wynikałoby, że Żydzi janowscy zorganizowani byli znacznie wcześniej.

Częstochowska gmina żydowska brała czynny udział we wszystkich niepodległościowych poczynaniach i zrywach tutejszej ludności. Faktem jest, że w wielu sprawach pomiędzy Żydami a chrześcijanami w mieście dochodziło do polemik, sporów i dyskusji, ale generalnie żadna tzw. sprawa polska nie pozostawała obca częstochowskim Żydom. Jako przykład niech posłuży sprawa Daniela Neufelda i wszystkie związane z nią okoliczności. Otóż dnia 8 września 1862 roku miała miejsce w Częstochowie manifestacja wolnościowa, wzięto w niej udział wielu Żydów. W odpowiedzi na uliczne wystąpienia ludności wojska carskie zaatakowały Stare Miasto, doszło do starć mieszkańców Częstochowy z wojskiem, byli pobici i ranni. Spalonych zostało kilkadziesiąt budynków, w tym wiele posesji żydowskich. Dla zatarcia działań wojsk carskich w kilka dni później na rozkaz rosyjskiego pułkownika Olenicza, podpalono miasto. W raporcie do Petersburga, jako wersję oficjalną podano konieczność stłumienia w mieście antysemickich rozruchów.

Wkrótce potem, w sali Hotelu Angielskiego (Polonia) odbyła się kolejna manifestacja. Tym razem mieszkańcy Częstochowy nie wyszli na ulice miasta. Zebrali się w sali, by wyrazić swoje oburzenie z powodu napaści dokonanej przez carskich żołnierzy i wersji, jaka została przekazana władzom carskim w Rosji. Zgromadzeniu przewodniczył ówczesny dyrektor żydowskiego gimnazjum w Częstochowie, w którym - wbrew zakazom władz zaborczych - językiem wykładowym i obowiązującym dzieci żydowskie był język

polski. Zebrani postanowili wysłać protest do władz w Petersburgu. Tuż po zakończeniu zebrania Neufeld został aresztowany i wywieziony do Warszawy, a w październiku 1863 roku wywieziony na Syberię. Jednak pozostał nieugięty. Jeszcze z Warszawy wzywał Żydów w Częstochowie i całej Polsce do walki o niepodległość ojczyzny.

Pod koniec I wojny światowej, gdy odzyskanie niepodległości przez Polskę stawało się bliskie częstochowscy Żydzi brali w czynny udział w różnego rodzaju uroczystościach rocznicowych polskich wydarzeń historycznych. W roku 1916 podczas obchodów rocznicy uchwalenia Konstytucji 3 Maja synagoga częstochowska była miejscem podniosłej uroczystości. Częstochowscy Żydzi w trakcie rocznicowego nabożeństwa wystawili na widok publiczny stare, pamiętające czasy napoleońskie, polskie sztandary wojskowe. Wówczas to okazało się, że właśnie oni ukrywali je przez kilkadziesiąt lat, najpierw w domu karczmarza Bluma, potem jako zasłony do rodaków w synagodze, uważając, iż jest to dla narodowych pamiątek miejsce najbardziej bezpieczne.

W rok później, gdy Częstochowa świętowała setną rocznicę śmierci Tadeusza Kościuszki, a pod klasztornym wzgórzem trwały prace przy rozbiórce znienawidzonego pomnika cara Aleksandra II, miejscowi Żydzi zbrali się w synagodze, by uczcić narodową rocznicę. Publicznie czczono pamięć naczelnika powstania, który osobiście w synagogach wzywał polskich Żydów do udziału w powstaniu i który spośród ochotników Żydów utworzył tzw. lekkie pułki starozakonnych. Żydzi w Częstochowie zawsze czuli się bardzo silnie związani z polskością i dawali temu liczne dowody.

Mówiąc o Żydach w Częstochowie nie można pominąć ich roli i znaczenia w takich dziedzinach życia społecznego jak lecznictwo, prasa, księgarstwo.

Rok 1862 był w znaczący dla ludności żydowskiej, nie tylko w Częstochowie, ale i w innych miastach podzielonej między zaborców Polski. W czerwcu tego roku ukazał się dekret wprowadzający równouprawnienie Żydów w wielu istotnych dziedzinach życia społecznego. Być może właśnie w owym dekrete upatrywać można nowych bodźców do szerokiego włączania się przez nich w prace społeczne i w walkę o niepodległość Polski. W wielu miastach, w tym także w Częstochowie, zaczęły mnożyć się żydowskie instytucje o charakterze społecznym, filantropijne, kulturalne czy polityczne. Przewodzili im wykształceni Żydzi, właściciele fabryk, przemysłowcy, handlowcy, lekarze – wszyscy ci, którzy mogli sobie pozwolić na wspieranie akcji społeczeństwa żydowskiego odpowiednimi funduszami.

Wielu spośród inicjatorów społecznikowskich poczynań żydowskich przeszło na trwałe do historii Częstochowy. Należy tu wspomnieć Henryka Merkusfelda, nazywanego powszechnie "prezesem prezesów". Był on, jak wspomina częstochowski lekarz i społecznik S. Nowak, "typowym filantropem żydowskim. Jemu to Żydzi częstochowscy zawdzięczali istnienie większości swoich instytucji społecznych". Szanowany był przez

wszystkich, niezależnie od przekonań religijnych, społecznych czy politycznych. Wymienić także trzeba Jana Gliksona – adwokata, który był niejako mózgiem społeczności żydowskiej tamtych czasów, czy Edward Kohna – jednego z najbardziej znanych lekarzy i społeczników Częstochowy początku wieku. Jemu to współcześni nadali przydomek "serce społeczeństwa żydowskiego Częstochowy". Słynął on z niesłychanej bezinteresowności, swój zawód traktował jako życiowe powołanie, pomagał szczególnie najbiedniejszym. Wielu Żydów z powodzeniem działało w instytucjach miejskich, niekiedy w stowarzyszeniach chrześcijańskich czy innych, które skupiały ludzi o odmiennych przekonaniach religijnych, społecznych czy politycznych.

Na przełomie wieku XIX i XX i w okresie międzywojennym Żydzi zapisali się na stałe w dziejach częstochowskiego drukarstwa, księgarstwa i edytorstwa. Byli oni w zasadzie, nie licząc drukarni jasnogórskiej i kilku polskich na terenie miasta, jednymi z pierwszych właścicieli drukarni i propagatorów sztuki drukarskiej na szeroką skalę. Od roku 1887 funkcjonowała w Częstochowie przy dawnej ulicy Dojazd 9, obecnie Piłsudskiego, drukarnia Samuela Kohna. Inną, początkowo zlokalizowaną przy ulicy Teatralnej (obecnie Wolności), potem przeniesioną na ulicę Waszyngtona, była drukarnia braci Oderfeldów. Po zamknięciu drukarni jasnogórskiej to im właśnie paulini składali zamówienia na druk katolickich książek do nabożeństwa i pism religijnych. Drukarnia Kohna i Oderfeldów była pierwszą poważną oficyną wydawniczą na terenie Częstochowy. Pierwszą z wymienionych zlikwidowano w roku 1940, druga przetrwała do listopada 1941 roku.

Ważny był również udział żydowskiego rzemiosła artystycznego, a zwłaszcza złotników, w rozwoju kultury materialnej. Żydowskie warsztaty złotnicze w Częstochowie swoimi tradycjami sięgały wieku XVII, ale ich rozkwit przypada na wiek XIX i koniec okresu międzywojennego. W warsztatach tych wykonywano przede wszystkim przedmioty złotnicze o charakterze artystycznym, w dużej mierze związane z religią żydowską (lampki, naczynia rytualne itp.). Warto jednak wspomnieć o tym, że wiele wotów w kościołach Częstochowy, głównie zaś Jasnej Góry, wyszło spod ręki żydowskich rzemieślników. Spośród najbardziej znanych żydowskich złotników Częstochowy wypada wspomnieć Markusa Cymermana, Chaima Goldstaina, Dawida Goldberga, Berka Openhaima i Naslema Bomsa.

Na początku XX wieku, przy stale wzrastającej liczbie ludności pochodzenia żydowskiego, zachodziła konieczność organizowania takich instytucji, które w każdym czasie pozostają nierozzerwalnie związane z funkcjonowaniem społeczeństwa. Do nich należały: szpitale, domy opieki nad dziećmi, kalekami, starcami.

Zgodnie z tradycją przy gminie żydowskiej działały chewroth (bractwa), takie jak:

- Chewra Kadisza - bractwo pogrzebowe, zajmujące się grzebaniem zmarłych i sprawujące nadzór nad cmentarzem, dbające też o to, by każdy, nawet biedak miał należyty pogrzeb;
- Gemilas Chesed - bezprocentowa, społeczna kasa pożyczkowa;
- Linas Checedek - towarzystwo pomocy biednym i chorym Żydom;
- Sidrei Miszna - stowarzyszenie studiujących Torę i Talmud;
- Hachnasat Orchim ("Gościnność") - towarzystwo zapewniające przyjezdnym Żydom nocleg i należyte spędzenie szabatu;
- Linas Chojlim - bractwo zapewniające dożywianie dzieci z ubogich rodzin;
- Bikur Chojlim - stowarzyszenie zajmujące się pielęgnowaniem chorych;
- Chewra Hachnosath Kaloh - bractwo wspomagające wyposażeniem biedne panny.

Zadania niektórych bractw przejęły w Częstochowie silnie działające towarzystwa, wśród których można wymienić między innymi:

- Towarzystwo Dobroczynność w Częstochowie - składki członkowskie przeznaczone były na cele społeczne: wspieranie najbiedniejszych Żydów, pomoc w przypadkach klęsk żywiołowych i nagłych wypadkach losowych. Towarzystwo prowadziło ochronki dla dzieci żydowskich, dom dla starców, kalek i sierot żydowskich. W ramach prac Towarzystwa funkcjonowała Żydowska Kasa Pożyczkowa. Instytucja zajmowała się również organizowaniem pomocy lekarskiej, rozdawnictwem węgla, urządzaniem kolonii letnich dla dzieci żydowskich. Najważniejszym przedsięwzięciem Towarzystwa była budowa w mieście szpitala izraelickiego na Zawodziu, który choć budowany z inicjatywy Żydów i z funduszy społeczności żydowskiej służyć miał ogółowi mieszkańców miasta. Przy szpitalnej kostnicy stanęła kaplica dla chorych chrześcijan. Po kilkunastu latach budowy i wyposażania szpitala, w dniu 16 listopada 1913 roku został on uroczysto otwarty. Ceremonia miała niezwykle podniosły charakter. Psalmy wykonywał chór częstochowskiej synagogi, przemawiali przedstawiciele Komitetu budowy szpitala, rabin Nachum Asch i prezydent miasta.
- Towarzystwo Pomocy Przeciw Nędzy Wyjątkowej Bejs Lechem ("Dom Chleba");
- Żydowskie Stowarzyszenie "Mina Werde";
- Towarzystwo Ochrony Zdrowia Ludności Żydowskiej;
- Stowarzyszenie "Malbisz Arumin" - zajmowało się wyposażaniem biednej ludności w odzież, opał i światło oraz artykuły pierwszej potrzeby;
- "Ahawas-Achim" - koncentrowało się na pomocy podupadłym kupcom, rzemieślnikom i biednym Żydom poprzez dostarczanie narzędzi pracy, udzielanie subwencji czy bezprocentowych pożyczek w formie weksli;

- Towarzystwo "Ahiezer" - miało charakter kasy ubezpieczeniowej. Z opłacanych przez członków składek utworzono fundusz, który zapewniał rentę rodzinom po śmierci jego członków;
- Towarzystwo "Kondolencyjne" – członkowie organizacji odwiedzali rodziny zmarłych, organizowali publiczne modlitwy w ich domach w czasie "tygodnia żałoby", pocieszali i dodawali otuchy pogrążonym w żałobie rodzinom.

Organizowano również towarzystwa o charakterze zawodowym, takie jak:

- Żydowski Związek Handlujących Starzyzną - członkowie zajmowali się skupem starzyzny i szmat, co stanowiło ich źródło utrzymania. Głównym zadaniem związku była poprawa położenia ekonomicznego członków towarzystwa, prowadzono kasę związkową, z której udzielano zasiłków niezdolnym do pracy członkom związku i ich rodzinom;
- Związek Zawodowy Majstrów Piekarskich - został powołany w celu polepszenia i zjednoczenia spraw ekonomicznych swoich członków oraz podnoszenia produkcji ich przedsiębiorstw. Dla swoich członków związek otwierał ponadto kooperatywy, organizował szkoły oraz kursy fachowe, biblioteki i odczyty, urządzał kasy wzajemnej pomocy a także udzielał bezzwrotnych zapomóg. W roku 1929 r. Związek został przemianowany na Cech Piekarzy i Cukierników Żydowskich;
- Związek Rzemieślników - Żydów - skupiał pełnoletnich, samodzielnych rzemieślników Żydów posiadających własne warsztaty. Związek powołał kooperatywy zajmujące się skupem surowców, narzędzi, żywności, artykułów pierwszej potrzeby, a także sprzedażą wyrobów wytwarzanych przez członków; organizował kasy: wzajemnej pomocy, wdów i sierot, pogrzebowe, bezprocentowych pożyczek oraz ubezpieczeniowe. Towarzystwo powołało do życia biura pomocy prawnej i pośrednictwa pracy. Organizowało szkoły i kursy dla swoich członków i ich dzieci a także czeladników. Ponadto wspierało działalność dydaktyczno-wychowawczą poprzez tworzenie bibliotek, czytelni, muzeów, odczytów, koncertów, a także wydawnictwo pisma i podręczników poświęconych sprawom zawodowym.
- Żydowskie Stowarzyszenie Przemysłowców i Kupców
- Żydowski Związek Inwalidów Wojennych,
- Towarzystwo Przyjaciół Dziecka Żydowskiego,
- Stowarzyszenie Żydowskich Kombatantów,
- Towarzystwo Żydowskich Szkół Średnich i Powszechnych,
- Żydowskie Towarzystwo Krajoznawcze,
- Komitet Pomocy Studentom Żydom,
- Żydowskie Towarzystwo Gimnastyczno-Sportowe

Żydzi na terenie Częstochowy prowadzili również typowo kulturalne przedsięwzięcia. Do najbardziej znanych należały między innymi pomysły rodziny Wolbergów, posiadających dom i posesję przy Alei NMP, gdzie przez wiele lat funkcjonował tzw. ogródek, teatr-kawiarnia, miejsce wystawiania sztuk, odczytów i spotkań ludności Częstochowy.

Dzielnica żydowska z ulicami: Targową, Garncarską, Nadrzeczną, Senatorską, Kozią, Gęsią, Ptasią, Spadek i Mostową zabudowana była przeważnie jednopiętrowymi domami. Budynki te nie były skanalizowane, posiadały wąskie i kanciaste podwórza, studnia z wodą należała w nich do rzadkości. Wąska ulica Gęsia na Starym Rynku biegła wzdłuż odcinka ulicy Warszawskiej. Na tej ulicy, jak w średniowieczu, rynsztok był pośrodku jezdni, do niego wylewano wprost z okien brudną wodę. Do stojących w podwórzach oficyn dobudowywano komórki i składy, czasem jakąś prymitywną izbę z małymi okienkami. W wielu budynkach od strony podwórza, na wysokości pierwszego piętra biegły długie drewniane balkony, na których wieszano pościel, bieliznę po praniu lub wygrzewano się w słońcu. Na tych balkonach prawowierni Żydzi budowali w Sukkot czyli Święto Namiotów szałasy z dachami z gałęzi. Na drzwiach wejściowych każdego zajmowanego przez żydowską rodzinę mieszkania znajdowała się przytwierdzona do pionowej części futryny mezuzah czyli zwój pergaminu z napisaną odręcznie modlitwą. Wierzący Żyd przechodząc przez drzwi, dotykał palcami mezuzahy, a następnie podnosił je do ust. Na pamiątkę zburzenia Świątyni Jerozolimskiej pozostawiano w mieszkaniu kawałek niepomalowanej ściany, stanowiący symbol żałoby po zburzeniu świątyni. Na brukowanych ulicach Starego Miasta panował nieustanny, zgiełkliwy ruch. Odcinek ulicy Warszawskiej od ul. Krótkiej po kościół św. Zygmunta był w południe gwarnym, kłębiącym się od przechodniów deptakiem. Ulice były wąskie, chodzono zatem poza obrzeżami krawężników, a nawet środkiem drogi, ustępując miejsca jadącym furmankom czy dorożkom.

Ortodoksyjni Żydzi w szerokich długich chałatach, w czarnych kapeluszach lub jarmułkach na głowie kroczyli przeważnie w towarzystwie swych współwyznawców, wiele gestykulując rękami podczas wzajemnej wymiany zdań. Rozkrzyczane dzieci przebiegały gromadkami z podwórza na podwórze. Wśród Żydów przechadzali się chrześcijanie, spoglądając przeważnie na szyldy w poszukiwaniu potrzebnego adresu. Domy obwieszane były różnorodnymi, wielobarwnymi szyldami. Większe z nich przybite były do ścian nad sklepami lub wisały w poprzek murów umocowane na zielonych drążkach, opatrzone strzałkami zapraszającymi do warsztatu, hurtowni, sklepu mieszczącego się w podwórzu, informując o właścicielu i jego branży. Mniejsze szyldy, przybijane gęsto na murach przy bramie, wskazywały, gdzie należy szukać: blacharza, czapnika, fryzjera, kamasznika, krawca, malarza, piekarza, rzeźnika, stolarza, szewca czy ślusarza.

Z biegiem lat deptakiem żydowskim stała się I Aleja Najświętszej Marii Panny. W tej części Alei ruch był największy, przy niej mieszkali bogaci kamienicznicy, fabrykanci, właściciele sklepów i warsztatów. Ekskluzywna część dzielnicy żydowskiej z bogatymi sklepami, restauracjami, kawiarniami posiadała też swój drugi świat. Obok przestronnych, widnych i ciepłych mieszkań, w których niejednokrotnie od rana do zmierzchu uganiała się pokojówka, w suterrenach tych niekiedy dwu i trzypiętrowych kamienic zarówno od frontu ulicy, jak i w oficynach mieszkało po kilka osób w jednej izbie.

Życie w podwórzach budziło się wczesnym rankiem. Zaczynał się zgiełkliwy ruch ludzi, koni i wozów. Kosze z furmanek były dostarczane do sklepów w frontowych częściach kamienic oraz do hurtowni, mieszczących się w podwórzach. Z wielu okien słychać było klekotanie maszyn do szycia, na których z różnych tandetnych materiałów, z odpadków fabrycznych i sklepowych resztek szyto płaszcze, ubrania i spodnie. Ów drobny przedsiębiorca z gotowym towarem wychodził na Stary Rynek, by sprzedać swój produkt na targu lub "wstawić go" do sklepu. Największy ruch handlowy zaczynał się na Nowym i Starym Rynku. Cały ten obszar zajmowały długie rzędy straganów, wypełnionych przeróżnymi produktami, owocami, jarzynami i inną żywnością. Głośno unosiły się tam głosy żydowskich przekupek zachwalających swój towar. Drobni handlarze uliczni zalewali Nowy i Stary Rynek, I Aleję, sprzedając różnoraki towar: sznurowadła, papierosy, drobną galanterię, obwarzanki, czekoladki, warzywa, owoce, watę z cukru, lody czy wodę sodową w letniej porze. Od roku 1934 stragany handlowe z Nowego Rynku zostały przeniesione na plac targowy na Zawodziu.

Zdecydowana większość placówek handlowych mieściła się w pomieszczeniach niedostosowanych do prowadzenia handlu. Były to zatem drobne, średniej wielkości sklepy, najczęściej przy bocznych uliczkach, z jedną wystawą i z oczekującym klientów właścicielem. Sklepy te handlowały zazwyczaj do późnych godzin wieczornych tak długo, jak długo przewijali się kupujący. Sklepikarz przeważnie mieszkał z rodziną w pomieszczeniu, które oddzielały od interesu drzwi lub kotara – mógł więc w każdej chwili obsłużyć klienta. Większość sklepów z trudem egzystowała, a dochody z nich wystarczały na bardzo skromne utrzymanie właściciela i jego rodziny.

Przy głównych ulicach miasta w Alei NMP były też zamożne sklepy żydowskie przeznaczone dla bogatszej klienteli. Było ich jednak stosunkowo do wyżej wspomnianych niewiele, należały do bogatych rodzin kupieckich. Wielu żydowskich rzemieślników miało swoje warsztaty w mieszkaniach. Pracowali w nich najczęściej kuśnierze, szewcy, kapelusznicy, krawcy. W niektórych rodzinach prowadzono wspólnie geszeft, np. córka posiadała maszynę do szycia lub do robienia pończoch, matka nawijała przędzę, a syn był krawcem szyjącym gotowe ubrania na miarę. Drobne rzemieślnicze warsztaty często pracowały systemem nakładczym, którym producent rozdzielał pracę

pomiędzy kilku rzemieślników. I tak na przykład jeden z nich szył same plecy i przody do marynarek, inny rękawy, kamizelki, nogawki do spodni, całe spodnie, na końcu mistrz krawiecki dopasowywał ubranie do sylwetki klienta.

Żydowski przedsiębiorcy dominowali w gałęziach czysto konsumpcyjnych, w większości przypadków były to drobne zakłady rzemieślnicze zatrudniające w dużym procencie członków rodzin. Zajmowały się ona takimi dziedzinami, jak: wyrób pomników, blacharstwo, ślusarstwo, kotlarstwo miedziane, jubilerstwo, wyroby optyczne, wyroby perukarskie, sortownictwo, szarpanie i nawijanie szmat, tkanie materiałów wełnianych i półwełnianych, farbiarstwo i dekatyzowanie, pończosznictwo, hafciarstwo, powroźnictwo, wyrób konfekcji, ubiorów, bielizny damskiej i męskiej, magiel, kuśnierstwo, czapnictwo, kamasznictwo (cholewarstwo), szewstwo, kapelusznictwo, introligatorstwo, wyrób artykułów papierowych, wyrób gilz do papierosów, produkcja cukierków i czekolad, rzeźnictwo, winiarstwo, szklarstwo, usługi fotograficzne. W większości warsztatów rzemieślnicy pracowali przy pomocy prymitywnych narzędzi pracy, bez zastosowania napędu mechanicznego.

Nastał czas II wojny. Wielka deportacja Żydów Częstochowian do obozu zagłady w Treblince we wrześniu i październiku 1942 roku pochłonęła 40 tysięcy ofiar. W dniu wyzwolenia Częstochowy spod okupacji niemieckiej na terenie miasta przebywało ponad 5 tys. Żydów, z czego ok. 1 500 zamieszkałych tu przed wojną. Po roku 1946 żydowska społeczność zaczęła maleć i w roku 1956 w Częstochowie mieszkało zaledwie 400 Żydów. Ich sakralne budowle uległy całkowitemu zniszczeniu i trudno dzisiaj odnaleźć bodaj najmniejszy ich ślad. Pozostały jedynie ślady żydowskich cmentarzy, miejsca martyrologii i męczeństwa.

Świat opisany powyżej zaginął bezpowrotnie. Dziś już mało kto pamięta o żydowskim rodowodzie wielu przedsięwzięć, zabytków, instytucji miejskich, naukowych i kulturalnych w Częstochowie, a przecież jeszcze w okresie międzywojennym miasto tętniło życiem jakże barwnym, wielojęzycznym, wielokulturowym. I w tym właśnie miejscu, miejscu spotykania się języków i religii, wspólnota częstochowskich Żydów miała swoje szczególne znaczenie.

Całej tej przebogatej kulturze polskich i częstochowskich Żydów należy się nie tylko przypomnienie, ale też ochrona tego dziedzictwa kulturowego i zachowanie pamięci o wielowiekowej obecności Żydów w Częstochowie i okolicy oraz o polsko-żydowskim sąsiedztwie.

Temu służyć ma właśnie uruchomienie Centrum Naukowego Kultury Żydowskiej „MYKWA”, które będzie zlokalizowane w zabytkowym budynku żydowskich łaźni

rytualnych. Wybór miejsca jest nieprzypadkowy – **budynek mykw jest jedynym związanym z historią częstochowskich Żydów obiektem, który przetrwał w niezmienionej formie.** Jednak w związku ze złym stanem technicznym i koniecznością generalnego remontu, administrujące obiektem Stowarzyszenie Historyczne Żydów Miasta Częstochowy podjęło działania o rewitalizacji całego obiektu (mykwy wraz z oficynami) i przywrócenia go do przestrzeni publicznej miasta.

Dzięki realizacji projektu zostanie uruchomiona instytucja kultury o znaczeniu europejskim. W Centrum Kultury mieścić się będzie muzeum, stanowiące ośrodek dokumentacji historii Żydów z Częstochowy i okolic, które zajmować się będzie także organizowaniem sympozjów poświęconych tematyce judaistycznej. W obiekcie powstaną ponadto: galeria sztuki, szkoła językowa, sale filharmoniczne, scena teatralna. Instytucja będzie realizowała przede wszystkim rozmaite projekty inspirowane kulturą żydowską, ale również będzie prowadzić różne działania związane z prezentacją innych kultur i mniejszości narodowych.

Realizacja projektu rozwiąże więc szereg problemów związanych zarówno z koniecznością poprawy stanu obiektów zabytkowych, jakim niewątpliwie są mykwy, jak również z koniecznością wzbogacenia, zdywersyfikowania i podniesienia jakości oferty kulturalnej Częstochowy.

7. Zidentyfikowane problemy

Częstochowa jest znana powszechnie jako miasto z Jasną Górą i słynie przede wszystkim z obecności obrazu Matki Boskiej – Czarnej Madonny w klasztorze Ojców Paulinów. Sanktuarium Jasnogórskie odwiedza rocznie kilka milionów pielgrzymów z całego świata. Miasto wpisało się też w dzieje narodu polskiego, dzięki ważnym wydarzeniom, jakie rozegrały się tutaj w 1655 roku. Wówczas miała miejsce słynna obrona Częstochowy przed wojskami szwedzkimi, po której miasto stało się symbolem narodowym i głównym celem kultu religijnego w Polsce.

Mało kto pamięta, że do czasu II wojny światowej i tragedii Holocaustu w Częstochowie mieszkała jedna z najliczniejszych i najbardziej prężnych społeczności żydowskich w Polsce, że współtworzyła ona atmosferę miasta, zgodnie egzystując z katolikami czy protestantami, że zasłynęła z działalności gospodarczej, społecznej, kulturalnej. Przez ponad trzy stulecia Żydzi współtworzyli historię Częstochowy i przyczyniali się do jej rozwoju. Pielęgnowali żydowskie tradycje, a także polski patriotyzm. Tworzyli własne instytucje i organizacje, działając równocześnie na rzecz lokalnego społeczeństwa.

Częstochowa od dawna była ważnym ośrodkiem gospodarczym, do czego przyczyniło się znacznie jej położenie na szlaku handlowym. Przebiegająca przez Częstochowę Kolej Warszawsko – Wiedeńska umożliwiła rozwój przemysłu; powstały fabryki włókiennicze, huta, rozwinął się przemysł galanteryjny i chemiczny, jak również rzemiosło: wyroby z metali szlachetnych, szkła i ceramiki oraz zabawkarstwo.

W większości opracowań dotyczących Częstochowy, jako podstawowe czynniki dotychczasowego rozwoju miasta, wskazuje się: dogodne położenie geograficzne i lokalizację na szlaku północ – południe oraz obecność klasztoru. Przemilcza się lub wręcz całkowicie pomija udział przedstawicieli żydowskiej społeczności w rozwoju ekonomicznym Częstochowy. A przecież wiele dziedzin gospodarki rozkwitało dzięki żydowskim inicjatywom. Zdecydowana część fabryk i zakładów rzemieślniczych była prowadzona przez przedstawicieli społeczności żydowskiej. Słynęli oni z wyrobów złotniczych i tkactwa, prowadzili drukarnie, pracownie krawieckie i kuśnierskie, zajmowali się bankierstwem i handlem. Żydzi założyli także szereg organizacji społecznych, wiele z nich była dostępna dla ogółu. Jedną z najważniejszych był szpital wybudowany przez Towarzystwo Dobroczynności, przy którym wybudowano kaplicę dla chrześcijan.

O bogatej przeszłości Częstochowy świadczą zabytki, za najważniejszy należy uznać Zespół Klasztorny oo. Paulinów na Jasnej Górze. Cenne są również liczne kościoły, katedra pw. św. Rodziny, parki podjasnogórskie, urbanistyczny układ Alei NMP z jej zabudową, Ratusz czy budynek Poczty Polskiej.

Pomimo tego, że przed wojną miasto zamieszkiwała jedna z najliczniejszych społeczności żydowskich w Polsce, w Częstochowie nie zachowały się prawie żadne zabytki architektury judaistycznej – do roku 1945 większość budowli została zniszczona. Na ich miejscu powstały nowe, już nie-żydowskie budynki, m. in. na ruinach Nowej Synagogi wybudowano Filharmonię.

Jedynym obiektem związanym z historią częstochowskich Żydów, który przetrwał w niezmięnionej formie, są mykwy. Budynek był bardzo zdegradowany, przez ostatnie lata nie był użytkowany, a ze względu na brak środków finansowych nie można było też rozpocząć żadnych prac budowlanych. Obiekt ten jest niezwykle cenny pod względem architektonicznym i kulturowym, dlatego konieczne jest jego zaadaptowanie na nowe cele i zachowanie dla przyszłych pokoleń.

Częstochowa przed wojną była czwartym miastem w Polsce pod względem liczebności społeczności żydowskiej (obok Warszawy, Krakowa i Łodzi). Większość fabryk, zakładów produkcyjnych i usługowych, warsztatów rzemieślniczych, instytucji społecznych oraz nieruchomości położonych w najbardziej reprezentacyjnych miejscach miasta należała do Żydów. Przez kilka wieków wyznawcy judaizmu zgodnie egzystowali w mieście z

chrześcijanami i protestantami, aż do czasów wojny, kiedy to właściwie społeczeństwo żydowskie przestało w Częstochowie istnieć. Wydarzenia, jakie miały miejsce w kolejnych latach oraz sytuacja polityczna w Polsce nie zachęcały Żydów oraz ich rodzin do powrotu. Nieliczna grupa tych, którzy pozostali, nie była w stanie odbudować obiektów religijnych i kultywować własnych tradycji. Zabytki, które pozostały, powoli niszczały, powoli zanikała też pamięć o wpływie Żydów na rozwój Częstochowy oraz ich dokonaniach i licznych inicjatywach na rzecz miasta.

Żydzi Częstochowianie nie doczekali się dotychczas instytucji, która zajmowałaby się ochroną żydowskiego dziedzictwa w regionie oraz zachowaniem pamięci o wielowiekowej obecności Żydów w Polsce i polsko-żydowskim sąsiedztwie, rozpowszechnianiem wiedzy o historii i kulturze żydów polskich wśród młodego pokolenia, prowadzeniem dialogu kultur i społeczeństw oraz tworzeniem platformy dla dialogu polsko – żydowskiego, jak również ochroną zabytków, w szczególności zabytków architektury żydowskiej oraz judaików.

W związku z tym, jak również ze względu na zły stan techniczny budynku mykw, podjęto działania o rewitalizacji całego obiektu (mykwy wraz z oficynami) i przywrócenia go do przestrzeni publicznej miasta.

8. Logika interwencji

8.1. Cele projektu – oddziaływanie

Celem bezpośrednim projektu jest uruchomienie Centrum Naukowej Kultury Żydowskiej „MYKWA” w zrewitalizowanym budynku zabytkowych łaźni żydowskich.

Cele pośrednie to:

- poprawa stanu zabytkowego obiektu;
- zachowanie dla przyszłych pokoleń dziedzictwa kulturowego, w szczególności dziedzictwa żydowskiego i pamięci o polsko-żydowskim sąsiedztwie;
- zwiększenie dostępu do informacji o historii i kulturze regionu;
- poprawa stanu instytucji kulturalnych w Częstochowie i regionie;
- wzbogacenie i podniesienie jakości oferty kulturalnej;
- dywersyfikacja oferty kulturalnej miasta Częstochowy;
- wprowadzenie na rynek nowych produktów kulturalnych.

8.2. Wskaźniki

8.2.1. Wskaźniki produktu

Wskaźniki produktu prezentuje tabela zamieszczona na kolejnej stronie:

Lp.	Nazwa wskaźnika	jedn. miary	Rok bazowy 2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
1	Liczba obiektów dziedzictwa kulturowego poddanych procesom: konserwacji, renowacji, modernizacji, adaptacji	szt.	0	0	0	0	0	0	1
2	Powierzchnia obiektów dziedzictwa kulturowego poddanych procesom: konserwacji, renowacji, modernizacji, adaptacji	m ²	0	0	0	0	0	0	3000
3	Liczba obiektów dziedzictwa kulturowego zaadaptowanych na cele kulturalne	szt.	0	0	0	0	0	0	1
4	Powierzchnia terenów zagospodarowanych na cele kulturalne	m ²	0	0	0	0	0	0	1521
5	Powierzchnia obiektów dziedzictwa kulturowego poddana ochronie	m ²	0	0	0	0	0	0	3000

Tabela 3. Wskaźniki produktu

8.2.2. Wskaźniki rezultatu

Lp.	Nazwa wskaźnika	jedn. miary	Rok bazowy 2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
1	Liczba obiektów dziedzictwa kulturowego poddana ochronie	szt.	0	1	0				
2	Liczba osób korzystających z obiektów zaadaptowanych na cele kulturalne	osoby	0	50 000	68 000	72 000	77 500	79 000	79 000
3	Liczba zorganizowanych imprez/wydarzeń kulturalnych w odrestaurowanych obiektach dziedzictwa kulturowego	szt.	0	36	62	66	71	72	72

Tabela 4. Wskaźniki rezultatu

9. Komplementarność projektu z innymi działaniami

Projekt *Rewitalizacja zabytkowych łaźni rytualnych i ich adaptacja na cele kulturalne poprzez utworzenie Centrum Naukowego Kultury Żydowskiej „MYKWA”*, zgłaszany do dofinansowania w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego Działanie 4.1 – Infrastruktura kultury jest częścią większego przedsięwzięcia i stanowi jego zasadniczą część.

Projekt realizowany będzie na terenie obiektu, w którym mieściły się żydowskie łaźnie rytualne. Obiekt składa się z budynku głównego oraz z trzech oficyn. W budynku głównym oraz w jednej z oficyn znajdzie swe miejsce centrum kultury. Natomiast w pozostałych dwóch oficynach zlokalizowane zostaną hotel i restauracja koszerna. Pełna koncepcja zakłada więc utworzenie instytucji kultury oraz rozwój bazy turystycznej i gastronomicznej, które będą się wzajemnie uzupełniać.

Koszty związane z uruchomieniem hotelu i restauracji Stowarzyszenie zamierza dofinansować ze środków RPO WŚ Działanie 3.1 Infrastruktura zaplecza turystycznego Poddziałanie 3.1.2 Infrastruktura zaplecza turystycznego / podmioty publiczne.

Rewitalizacja obiektu i nadanie mu nowych funkcji wymaga przeprowadzenia wielu prac i wydatkowania znacznych środków finansowych.

Rozpoczęcie właściwych prac budowlanych musiało zostać poprzedzone wykonaniem prac konserwatorskich i restauratorskich, takich jak: sporządzenie ekspertyz technicznych i dokumentacji technicznej oraz przeprowadzenie badań konserwatorskich i architektonicznych. Dofinansowanie tego etapu Stowarzyszenie Historyczne Żydów Miasta Częstochowy pozyskało ze środków Województwa Śląskiego w ramach otwartego konkursu ofert na zadania publiczne w dziedzinie ochrony dziedzictwa kulturowego w 2007 r. Działanie 3.2. Inwentaryzowanie dziedzictwa kulturowego. Na zadanie zatytułowane *Opracowanie dokumentacji oraz badania konserwatorskie, architektoniczne i archeologiczne zabytkowego zespołu budynków żydowskiej łaźni rytualnej (mykwy) w Częstochowie* Stowarzyszenie otrzymało dotację w wysokości 35 tys. zł. Zadanie to jest komplementarne z niniejszym projektem i pozwoliło na stworzenie podstaw formalnych do podjęcia działań związanych z rewitalizacją zabytkowego obiektu i utworzeniem Centrum Naukowego Kultury Żydowskiej w Częstochowie.

Ze względu na charakter obiektu oraz złożoność koniecznych do wykonania prac, Stowarzyszenie ubiega się także o pozyskanie bezzwrotnych środków realizację pewnych etapów.

W celu dofinansowania wymiany stolarki okiennej złożony został Wniosek o udzielenie dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku znajdującym się na terenie miasta Częstochowy, wpisanym do rejestru zabytków. Środkami na tego rodzaju przedsięwzięcia dysponuje Miasto Częstochowa.

Ponadto Stowarzyszenie przewiduje również ubieganie się o dofinansowanie części prac konserwatorskich, restauratorskich i budowlanych w ramach Programu MKiDN „Dziedzictwo Narodowe” Priorytet 1. Rewaloryzacja zabytków nieruchomych i ruchomych.

10. Analiza instytucjonalna

10.1. Beneficjenci projektu

Bezpośrednim Beneficjentem projektu *Rewitalizacja zabytkowych łaźni rytualnych i ich adaptacja na cele kulturalne poprzez utworzenie Centrum Naukowego Kultury Żydowskiej „MYKWA”* będzie Stowarzyszenie Historyczne Żydów Miasta Częstochowy.

Beneficjentami pośrednimi będą:

- zwiedzający muzeum i galerie Centrum Naukowego Kultury Żydowskiej;

- uczestnicy zajęć prowadzonych przez Centrum;
- społeczność lokalna;

Właścicielem majątku powstałego w wyniku realizacji projektu będzie Stowarzyszenie Historyczne Żydów Miasta Częstochowy, które będzie również nim zarządzać.

10.2. Wykonalność instytucjonalna projektu

Projekt realizowany jest przez **Stowarzyszenie Historyczne Żydów Miasta Częstochowy** z siedzibą w Częstochowie przy ul. G. Garibaldiiego 18. Stowarzyszenie powołane zostało w październiku 2005 roku i wpisane do Krajowego Rejestru Sądowego – Rejestru Stowarzyszeń, Innych Organizacji Społecznych i Zawodowych, Fundacji i Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej pod numerem **0000257756**.

Cele statutowe Stowarzyszenia to:

- rewitalizacja obiektów i obszarów związanych z historią życia Żydów Częstochowian, w tym Starego Miasta, w szczególności zabytkowego budynku łaźni rytualnej – mykwy – przy ul. Garibaldiiego 18 w Częstochowie;
- gromadzenie, opracowywanie, udostępnianie dokumentacji związanej z historią Żydów – mieszkańców Częstochowy i okolic;
- działalność wystawiennicza, organizowanie spotkań i sympozjów, poświęconych historii Żydów Częstochowian;
- integracja młodzieży polskiej, izraelskiej oraz pochodzącej z różnych diaspor światowych poprzez spotkania w Częstochowie, stypendia, granty naukowe.

Stowarzyszenie będzie realizować swe cele poprzez:

- opiekę i odbudowę zabytkowych nekropoli związanych z obrządkiem mojżeszowym;
- opiekę nad pamiątkami historycznymi, kulturalnymi i zabytkami;
- prowadzenie stałych i czasowych wystaw oraz szeroko rozumianej działalności kulturalnej
- upowszechnianie wiedzy historycznej o miejscowości;
- współdziałanie z różnymi środowiskami przy organizacji przedsięwzięć społecznych i kulturalnych;
- współdziałanie z różnymi środowiskami twórczymi, placówkami kulturalnymi, naukowymi, wydawnictwami, organizacjami społecznymi i użytku społecznego w celu rozpowszechniania wiedzy o historii Żydów i ich współczesności.

Stowarzyszenie zostało założone przede wszystkim w celu rewitalizacji zabytkowego obiektu mykw i utworzenia w nim Centrum Naukowego Kultury Żydowskiej, które byłoby

instytucją propagującą wiedzę na temat bogatego dziedzictwa żydowskiego na terenie Częstochowy oraz sprawującą pieczę nad zabytkami judaistycznymi w mieście i okolicy.

Członkami Stowarzyszenia są osoby posiadające wieloletnie doświadczenie w pracy dla organizacji pozarządowych, które korzystały ze środków publicznych w trakcie realizacji rozmaitych projektów:

Janusz Baranowski – historyk sztuki, artysta, posiadający w dorobku kilkadziesiąt wystaw w kraju i za granicą, specjalizujący się w metaloplastyce i rekonstrukcji judaików i polników, kolekcjoner judaików tor. W roku 1989 założył Fundację Ochrony Zabytków i Pomocy Artystom, która zajmowała się między innymi odtwarzaniem judaików i opieką nad kirkutami, częściowo odbudowała kirkut w Częstochowie. W roku 1990, przy współdziałaniu dyrektora Teatru Żydowskiego – Szymona Szurmieja i pieśniarki Gołdy Tencer, Fundacja zorganizowała Wystawę Kultury i Sztuki Żydowskiej w Warszawie. Ponadto organizacja opracowała projekt odbudowy bożnicy w Krzepicach i wraz z WSP w Częstochowie zorganizowała szereg sympozjów na temat kultury judaistycznej. W Centrum Kultury zajmie się opracowywaniem oraz koordynacją wszystkich działań oraz kontaktami z innymi organizacjami pozarządowymi, instytucjami żydowskimi, sponsorami, jednostkami samorządowymi.

Zbigniew Prokop – architekt, posiada doświadczenie w przygotowaniu projektów rewaloryzacji i odnowy zabytków. Ma na koncie szereg projektów z obszaru Starego Miasta w Częstochowie, w tym budowlę o rodowodzie judaistycznym, m. in. przy ul. Stary Rynek 15 i 16 (pierwsze mykwy i synagoga), Stary Rynek 14 i 11; zagospodarowanie płyty Starego Rynku, Zespół zabudowy śródmiejskiej przy Al. NMP 12; odtworzenie zabytkowej kamienicy przy Al. NMP 2, remont kapitalny kamienicy nr 12 przy ul. Berka Joselewicza. W Centrum będzie się zajmować przygotowaniem projektów pod względem technicznym do realizacji (opracowaniem dokumentacji, kontaktami z urzędami etc.)

Marian Krasucki – Prezes Zarządu – właściciel agencji reklamowej, specjalizuje się w projektach graficznych do różnych wydawnictw, uczeń artysty Wojciecha Barylskiego, uczestnik wielu warsztatów z zakresu malarstwa, grafiki i rzeźby. W roku 1980 stworzył grupę plastyków niezrzeszonych, nad którymi opiekę sprawował częstochowski artysta Jerzy Pogorzelski. W Stowarzyszeniu będzie odpowiedzialny za przygotowanie wystaw oraz działania reklamowe i promujące Centrum Naukowe Kultury Żydowskiej „MYKWA”.

Krzysztof Jastrzębski – absolwent polonistyki, w latach 1989-92 działał w ramach Fundacji Ochrony Zabytków i Pomocy Artystom jako koordynator działalności artystycznej i gospodarczej. Zajmował się promowaniem przedstawicieli dwóch środowisk twórczych – plastyków i muzyków, organizował sesje nagraniowe, koncerty, wernisaże, wystawy. Swoje doświadczenia wykorzystał w pracy w Centrum.

Wojciech Kołsut – absolwent Instytutu Wychowania Artystycznego Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Częstochowie, malarz, twórca teatralny, poszukujący w swej pracy inspiracji w kulturze żydowskiej. Uczestnik i współorganizator wielu wystaw w kraju i za granicą. Od roku 1991 prowadzi swój autorski teatr uliczny, nawiązujący w swych przedstawieniach do walki z rasizmem i ksenofobią, brał udział w wielu międzynarodowych festiwalach. Ponadto aktualnie rozwija amatorskie studio filmowe. W Centrum będzie zajmować się edukacją plastyczną, prowadzeniem zajęć teatralnych i filmowych, organizowaniem konkursów amatorskich i wystaw profesjonalnych artystów, nawiązujących w swej twórczości do tematyki judaistycznej. Ponadto będzie odpowiedzialny z współpracę z ośrodkami kultury żydowskiej w kraju i za granicą.

Alicja Kowalska – malarka specjalizująca się w pejzażu, marinach, judaikach, jej obrazy wystawiane były w Wiśniczu, Warszawie, Wrocławiu, Częstochowie, na Sycylii i w Izraelu. W Centrum Kultury będzie organizować Muzeum Żydów Częstochowian, nadzorować prace galerii, będzie się także zajmować animacją życia artystycznego Centrum.

Katarzyna Kołsut – absolwentka polonistyki na WSP w Częstochowie, od roku 1991 wraz z mężem – Wojciechem Kołsutem współtworzy teatr uliczny. Jest autorką kostiumów do większości spektakli oraz współautorką scenariuszy. Zajmuje się także organizacją produkcji spektakli ulicznych oraz ich promocją. W Centrum zajmować się będzie edukacją plastyczną i teatralną, jak również pracami badawczymi nad działalnością przedwojennych częstochowskich adwokatów pochodzenia żydowskiego oraz kompletowaniem dokumentacji naukowej w tym zakresie.

Magdalena Kołsut – absolwentka polonistyki i historii na Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie, specjalizująca się w historii regionalnej i historii II wojny światowej. W latach 1991-98 występowała w teatrze Wojciecha Kołsuta. W Centrum prowadzić będzie działalność edukacyjną z zakresu kultury judaistycznej.

Selim Baranowski – student Politechniki Częstochowskiej, kierunku Zarządzanie i Marketing, przedsiębiorca, właściciel kolekcji judaików. W Centrum odpowiedzialny będzie za działania marketingowe i kontakty z organizacjami i młodzieżą izraelską.

Beata Bukowska – absolwentka anglistyki Wyższej Szkoły Zarządzania w Częstochowie, interesująca się kulturami starożytnymi i etnografią. W Centrum odpowiedzialna będzie za działalność szkoły językowej oraz kontakty z zagranicznymi organizacjami żydowskimi.

Jak wskazano powyżej członkowie Stowarzyszenia oraz jego Zarząd posiadają doświadczenie w dziedzinach, za które będą odpowiedzialni w Centrum Naukowym Kultury Żydowskiej „MYKWA”. Wielu z nich działało już w organizacjach pozarządowych, posiada wiedzę i umiejętności w prowadzeniu przypisanych im zadań.

Realizację projektu rozpoczęto w roku 2007. Stowarzyszenie opracowało wówczas dokumentację techniczną i konserwatorską projektu, opracowało kosztorysy i projekty architektoniczne. Przeprowadzono również szereg prac budowlanych, koniecznych do przygotowania projektu. Między innymi wykonano: odbicie tynków, skucie betonu, wykucie ościeżnic drewnianych, wykonanie izolacji cieplnych, tynków wewnętrznych, stropów podwieszanych, wykładzin przemysłowych, posadzek z płytek, wymiana przewodów, puszek, instalacji, ogrzewania, usunięcie gruzu i ziemi oraz ich wywóz z budynku. Całość wykonanych dotychczas robót budowlanych miała charakter wkładu własnego. Stowarzyszenie pozyskało darowizny w postaci materiałów budowlanych, nieodpłatnie otrzymało w użytkowanie sprzęt budowlany, a same prace członkowie i sympatycy Stowarzyszenia wykonywali nieodpłatnie, na zasadzie wolontariatu.

Nadzór nad niniejszym projektem prowadzić będą Janusz Baranowski i Zbigniew Prokop, posiadający doświadczenie w przeprowadzaniu tego rodzaju przedsięwzięć. **Aktualnie projekt jest przygotowany do realizacji, a Stowarzyszenie posiada wszelkie konieczne decyzje, zarówno budowlane, jak i konserwatorskie.**

We wdrażanie projektu nie będzie zaangażowana inna organizacja, nie przewiduje się więc innych działań, które powinny wypełnić pozostałe organizacje.

Stowarzyszenie Historyczne Żydów Miasta Częstochowy jest jedynym podmiotem odpowiedzialnym za wdrażanie i realizację projektu.

Projekt będzie realizowany w 10 kontraktach. Wykonawcy robót i usług oraz dostawcy zostaną wyłonieni na podstawie porównania ofert otrzymanych w odpowiedzi na ogłoszenie. Wybrana zostanie taka oferta na roboty budowlane, w której stosunek jakości do ceny będzie najlepszy. Istotnym elementem będzie również doświadczenie wykonawcy w prowadzeniu prac przy obiektach zabytkowych. Procedury związane z wyborem wykonawcy zostaną przeprowadzone po złożeniu Wniosku o dofinansowanie.

Planowane źródła finansowania projektu przedstawia tabela zamieszczona na kolejnych stronach:

Nakłady na realizację projektu	Razem Lata 1-6	Rok 1	Rok 2	Rok 3	Rok 4	Rok 5	Rok 6
Koszty							
		2007	2008	2009	2010	2011	2012
Suma kosztów brutto	19 474 713,00	2 153 540,00	1 285 528,00	4 654 722,00	4 119 752,00	2 060 941,00	5 200 230,00
Suma kosztów netto	16 580 250,00	2 153 540,00	1 057 190,00	3 829 260,00	3 390 760,00	1 703 210,00	4 446 290,00
VAT razem	2 894 463,00	0,00	228 338,00	825 462,00	728 992,00	357 731,00	753 940,00
Koszty całkowite	19 474 713,00	2 153 540,00	1 285 528,00	4 654 722,00	4 119 752,00	2 060 941,00	5 200 230,00
Koszty niekwalifikowane	2 894 463,00	0,00	228 338,00	825 462,00	728 992,00	357 731,00	753 940,00
Koszty kwalifikowane	16 580 250,00	2 153 540,00	1 057 190,00	3 829 260,00	3 390 760,00	1 703 210,00	4 446 290,00

Tabela 5. Nakłady na realizację projektu

Struktura finansowania kosztów całkowitych [PLN]	Razem Lata 1-6	Rok 1	Rok 2	Rok 3	Rok 4	Rok 5	Rok 6
		2007	2008	2009	2010	2011	2012
Środki własne, w tym	9 160 847,00	2 153 540,00	1 285 528,00	1 549 152,00	728 992,00	357 731,00	3 085 904,00
<i>Kredyt inwestycyjny</i>	4 112 844,00	0,00	1 057 190,00	723 690,00	0,00	0,00	2 331 964,00
<i>kredyt obrotowy</i>	2 894 463,00	0,00	228 338,00	825 462,00	728 992,00	357 731,00	753 940,00
inne (darowizny)	2 153 540,00	2 153 540,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
EFRR	10 313 866,00	0,00	0,00	3 105 570,00	3 390 760,00	1 703 210,00	2 114 326,00
RAZEM	19 474 713,00	2 153 540,00	1 285 528,00	4 654 722,00	4 119 752,00	2 060 941,00	5 200 230,00
Struktura finansowania kosztów całkowitych [%]	Razem Lata 1-6	Rok 1	Rok 2	Rok 3	Rok 4	Rok 5	Rok 6
Środki własne, w tym	47,04%	100,00%	100,00%	33,28%	17,70%	17,36%	59,34%
<i>Kredyt inwestycyjny</i>	21,12%	0,00%	82,24%	15,55%	0,00%	0,00%	44,84%
<i>kredyt obrotowy</i>	14,86%	0,00%	17,76%	17,73%	17,70%	17,36%	14,50%
Inne	11,06%	100,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
EFRR	52,96%	0,00%	0,00%	66,72%	82,30%	82,64%	40,66%
RAZEM	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Struktura finansowania kosztów kwalifikowanych [PLN]	Razem Lata 1-6	Rok 1	Rok 2	Rok 3	Rok 4	Rok 5	Rok 6
Środki własne, w tym	6 266 384,00	2 153 540,00	1 057 190,00	723 690,00	0,00	0,00	2 331 964,00
<i>Kredyt inwestycyjny</i>	4 112 844,00	0,00	1 057 190,00	723 690,00	0,00	0,00	2 331 964,00
Inne	2 153 540,00	2 153 540,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
EFRR	10 313 866,00	0,00	0,00	3 105 570,00	3 390 760,00	1 703 210,00	2 114 326,00
RAZEM	16 580 250,00	2 153 540,00	1 057 190,00	3 829 260,00	3 390 760,00	1 703 210,00	4 446 290,00
Struktura finansowania kosztów kwalifikowanych [%]	Razem Lata 1-6	Rok 1	Rok 2	Rok 3	Rok 4	Rok 5	Rok 6
Środki własne, w tym	37,79%	100,00%	100,00%	18,90%	0,00%	0,00%	52,45%
<i>Kredyt inwestycyjny</i>	24,81%	0,00%	100,00%	18,90%	0,00%	0,00%	52,45%
Inne	12,99%	100,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
EFRR	62,21%	0,00%	0,00%	81,10%	100,00%	100,00%	47,55%
RAZEM	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Tabela 6. Źródła finansowania projektu

Zagrożenia związane z wykonalnością instytucjonalną projektu związane są wyłącznie z dość długim okresem jego realizacji. Zakończenie przedsięwzięcia i uruchomienie Centrum Naukowego Kultury Żydowskiej „MYKWA” planowane jest na II kwartał 2012 roku. Koszty realizacji przedsięwzięcia skalkulowane zostały na podstawie aktualnych cen za materiały i roboty budowlane, natomiast ich wartość w kilkuletniej perspektywie czasu może ulec zwiększeniu. Jeżeli na rynku utrzyma się popyt na tego typu usługi, może się okazać, że koszty planowanych prac przewyższą dzisiejsze założenia. Jednak gdyby taka sytuacja zaistniała, Stowarzyszenie będzie poszukiwać środków u sponsorów oraz u darczyńców, którzy wspierają ideę uruchomienia Centrum.

Niniejszy projekt jest więc przygotowany do realizacji, zarówno pod względem administracyjnym, jak i organizacyjnym i finansowym i zostanie ukończony w zakładanym zakresie i terminie.

10.3. Trwałość projektu

Ze względu na charakter projektu – rewitalizacja zabytkowego obiektu żydowskich łaźni rytualnych i utworzenie Centrum Naukowego Kultury Żydowskiej „MYKWA” nie przewiduje się poddawania go znaczącym modyfikacjom ani w okresie 5 lat od jego zakończenia, ani też w latach kolejnych. Centrum będzie miejscem otwartym dla wszystkich, a działalność kulturalna i naukowa prowadzona przez tę instytucję adresowana będzie zarówno do odbiorców żydowskich, jak i nieżydowskich. Z uwagi na zróżnicowany program, na który składać się będą: wystawy stałe i czasowe w muzeum, wernisaże, zajęcia plastyczne, muzyczne i teatralne, konferencje i seminaria, spotkania autorskie, pokazy filmowe, koncerty i festiwale, oferta Centrum kierowana jest do szerokiego grona odbiorców. Równocześnie najważniejszym celem działalności Centrum jest propagowanie wiedzy o historii i kulturze Żydów częstochowian oraz o dziejach wspólnego wielowiekowego sąsiedztwa, przy równoczesnym budowaniu harmonijnych relacji między Polakami i Żydami.

Projekt realizowany jest w obiekcie dzierżawionym przez Stowarzyszenie Historyczne Żydów Miasta Częstochowy od firmy Papatia Sp. z o. o., która jest właścicielem obiektu. Umowa dzierżawy została zawarta na 20 lat (do 21 czerwca 2026 roku). Nie ma więc w tym względzie zagrożenia dla utrzymania trwałości projektu przez okres 5 lat.

Zakupione w ramach projektu środki trwałe mogą być użytkowane przez okres minimum 5 lat od zakończenia projektu, dlatego nie przewiduje się konieczności ich wymiany w tym okresie. W przypadku, gdy dofinansowany środek trwały uległby uszkodzeniu lub z

jakichkolwiek innych powodów musiałby zostać wycofany, wówczas zostanie on zastąpiony urządzeniem czy wyposażeniem o podobnych parametrach użytkowych.

W obiekcie znajduje się siedziba Stowarzyszenia oraz Niezależnej Gminy Wyznania Mojżeszowego w Częstochowie, która obecnie jest w trakcie oczekiwania na nominację ze strony NGWM w Gdańsku, a następnie zostanie zarejestrowana w MSWiA. Po jej zarejestrowaniu Stowarzyszenie otrzyma więc silne wsparcie merytoryczne w zakresie propagowania wiedzy o kulturze i religii judaistycznej.

Plan działania Centrum Naukowego Kultury Żydowskiej „MYKWA” został opracowany na wiele lat. Ideą twórców Centrum – Stowarzyszenia Historycznego Żydów Miasta Częstochowy jest stworzenie w ciągu kilku lat prężnie działającej instytucji, która stanie się stałym punktem na mapie zwiedzania Częstochowy, jak również na szlaku zwiedzania zabytków kultury judaistycznej. Osoby odpowiedzialne za działalność Centrum będą starały się tę instytucję rozwijać i wprowadzać do programu nowe, interesujące dla odbiorców elementy. Trwałość projektu przewidziana jest więc na kilkanaście lat.

10.4. Analiza prawna wykonalności projektu

Nieruchomość, na terenie której realizowany będzie projekt, zlokalizowana w Częstochowie przy ul. G. Garibaldiego 18 jest własnością prywatnego przedsiębiorstwa Papatia Sp. z o. o.

Stowarzyszenie Historyczne Żydów Miasta Częstochowy dysponuje nieruchomością na podstawie Umowy dzierżawy zawartej w dniu 21 czerwca 2006 roku, stanowiącej Załącznik do niniejszego projektu. Umowa została zawarta na okres 20 lat (do 21 czerwca 2026 roku).

Stowarzyszenie posiada prawo do dysponowania nieruchomością na cele budowlane. Oświadczenie o posiadanym prawie stanowi Załącznik do niniejszego projektu.

Projekt jest przygotowany do realizacji pod względem prawnym i posiada wymagane decyzje, pozwolenia i opinie, niezbędne do jego realizacji. Są to przede wszystkim:

1. Decyzja z dnia 31 stycznia 2006 roku w sprawie wpisania obiektu do rejestru zabytków „A”, w której Śląski Wojewódzki Konserwator Zabytków orzekł wpisać do rejestru zabytków nieruchomości województwa śląskiego pod numerem A/167/06 budynek gminy żydowskiej, tzw. łaźnie żydowskie, w Częstochowie przy ul. Giuseppe Garibaldiego 18;

2. Pozwolenie nr 392/07 z dn. 11 kwietnia 2007 roku na prowadzenie badań konserwatorskich i architektonicznych przy zabytku wpisanym do rejestru, wydane przez Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Katowicach;
3. Pozwolenie nr 473/07 z dn. 18 lipca 2007 roku na prowadzenie robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru, wydane przez Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Katowicach;
4. Pozwolenie nr 519/07 z dn. 21 września 2007 roku na prowadzenie robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru, wydane przez Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Katowicach;
5. Pozwolenie nr 520/07 z dn. 21 września 2007 roku na prowadzenie robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru, wydane przez Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Katowicach;
6. Decyzja Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Katowicach nr 530/07 z dn. 28 września 2007 roku, zmieniająca decyzję nr 473/07 z dn. 18 lipca 2007 roku w sprawie udzielenia pozwolenia na przeprowadzenie robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru;
7. Decyzja Prezydenta Miasta Częstochowy Nr 809 z dnia 22 sierpnia 2007 roku w sprawie zatwierdzenia projektu budowlanego i udzielenia pozwolenia na wykonanie robót budowlanych dla Stowarzyszenia Historycznego Żydów Miasta Częstochowy, obejmujących remont elewacji frontowej z wymianą okien budynku żydowskich łaźni rytualnych – mykwy wraz z odnowieniem wnętrz pomieszczeń parteru bez zmiany istniejących danych charakterystycznych tego obiektu w Częstochowie przy ul. Garibaldiiego 18;
8. Decyzja Prezydenta Miasta Częstochowy Nr 1069 z dnia 26 października 2007 roku w sprawie zatwierdzenia projektu budowlanego i udzielenia pozwolenia na wykonanie robót budowlanych dla Stowarzyszenia Historycznego Żydów Miasta Częstochowy, obejmujących remont poddasza, więźby, stropu i murarki w budynku głównym żydowskich łaźni rytualnych – mykwy bez zmiany istniejących danych charakterystycznych tego obiektu w Częstochowie przy ul. Garibaldiiego 18;
9. Decyzja Prezydenta Miasta Częstochowy Nr 1070 z dnia 26 października 2007 roku w sprawie zatwierdzenia projektu budowlanego i udzielenia pozwolenia na wykonanie robót budowlanych dla Stowarzyszenia Historycznego Żydów Miasta Częstochowy, obejmujących remont oficyny głównej i elewacji północnej budynku frontowego zespołu budynków żydowskich łaźni rytualnych bez zmiany istniejących danych charakterystycznych tego obiektu w Częstochowie przy ul. Garibaldiiego 18.

Dla projektu została opracowana cała niezbędna dokumentacja techniczna, w tym koncepcja architektoniczno – budowlana rewitalizacji obiektu wraz z programem prac konserwatorskich i z opinią Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków.

Na terenie nieruchomości wykonano już pierwsze prace budowlane związane z uporządkowaniem terenu i przygotowaniem obiektu do właściwych prac budowlanych i konserwatorskich. Wartość poniesionych dotychczas nakładów stanowi wkład niepieniężny do projektu.

Podsumowując, projekt Rewitalizacja zabytkowych łaźni rytualnych i ich adaptacja na cele kulturalne poprzez utworzenie Centrum Naukowego Kultury Żydowskiej „MYKWA” jest w pełni przygotowany do realizacji pod względem formalnym i prawnym.

10.5. Promocja projektu

Promocja projektu przeprowadzona zostanie zgodnie z wytycznymi w zakresie informacji i promocji oraz dokumentami polskimi i przepisami Unii Europejskiej w tym zakresie.

Przed wszystkim po zakończeniu projektu zostaną opracowane materiały informacyjne i promocyjne w formie plakatów i folderów w wersji tradycyjnej i elektronicznej. Na materiałach tych zostanie umieszczone logo programu wraz z informacją o udziale Unii Europejskiej i środków krajowych w niniejszym przedsięwzięciu.

Podobna wizualizacja zostanie zamieszczona na stronie internetowej Centrum; strona ta powstanie jeszcze w trakcie realizacji projektu i będzie można za jej pośrednictwem śledzić przebieg przeprowadzonych prac.

Informacja o wkładzie UE oraz budżetu państwa zostanie zamieszczona także na materiałach przygotowywanych z okazji poszczególnych imprez, wystaw, spotkań czy sympozjów.

10.6. Plan wdrożenia przedsięwzięcia

Projekt *Rewitalizacja zabytkowych łaźni rytualnych i ich adaptacja na cele kulturalne poprzez utworzenie Centrum Naukowego Kultury Żydowskiej „MYKWA”* jest w pełni przygotowany do wdrażania. Jak już wspomniano prace nad jego realizacją rozpoczęły się już w roku 2007, kiedy to uzyskano wszystkie niezbędne decyzje i pozwolenia. Rozpoczęto także prace budowlane związane z uporządkowaniem terenu i nieruchomości, tak, by po otrzymaniu informacji o zakwalifikowaniu przedsięwzięcia do dofinansowania w ramach RPO WŚ Działanie 4.1 – Infrastruktura Kultury, niezwłocznie rozpocząć kolejne etapy.

Zgodnie z zapisami Ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych Stowarzyszenie Historyczne Żydów Miasta Częstochowy nie jest podmiotem zobowiązany do stosowania przepisów Ustawy w związku z realizacją projektu. Jednak dla zapewnienia pełnej przejrzystości projektu w myśl zasad uczciwej konkurencji i równego traktowania wykonawców zostanie ogłoszony przetarg, w wyniku którego zostanie wyłoniony wykonawca robót budowlanych. Kryteria wyboru wykonawców zostaną opracowane przez Zarząd Stowarzyszenia na podstawie obowiązujących przepisów prawnych.

Realizacja projektu planowana jest od początku IV kwartału 2008 do końca I kwartału 2012 r. Należy zaznaczyć, iż prace związane z przygotowaniem dokumentacji technicznej przedsięwzięcia oraz część prac budowlano-porządkowych związanych z przygotowaniem obiektu do rewitalizacji, zostały wykonane w roku 2007.

Harmonogram realizacji projektu prezentuje tabela zamieszczona na kolejnych stronach:

Lp.	rodzaj prac	2007	2008	2009				2010				2011				2012
			IV q	I q	II q	III q	IV q	I q	II q	III q	IV q	I q	II q	III q	IV q	I q
1	Prace budowlane wykonane zgodnie z kosztorysem powykonawczym - piwnice	1 234,30														
2	Prace budowlane wykonane zgodnie z kosztorysem powykonawczym - parter	435,90														
3	Prace budowlane wykonane zgodnie z kosztorysem powykonawczym - piętro	289,80														
4	Ręczna rozbiórka elementów konstrukcji betonowych		448,00													
5	Wykopy wewnątrz budynku		420,00													
6	Wywóz ziemi		154,00													
7	Sklepienia odcinkowe z cegieł budowlanych w piwnicy			273,00												
8	Wykucie z muru belek stalowych			140,00												
9	Założenie belek stalowych			280,00												
10	Uzupełnienie ścian i zamurowanie otworów				70,00											
11	Izolacja i osuszenie piwnic				189,00											
12	Prace wykończeniowe - piwnice				273,00											
13	Rozebranie ścianek i stropów z cegieł - parter					490,00										
14	Wykonanie stropów					374,50										
15	Odbicie tynków z zaprawy cementowej					77,00										
16	Tynki wewnętrzne zwykłe						245,00									
17	Izolacje przeciwwilgociowe, wykonanie posadzek						269,50									
18	Przemurowanie kominów ,prace wykończeniowe						1 025,50									
19	Rozebranie ścianek z cegieł i stropów odcinkowych - piętro							210,00								
20	Odbicie tynków z zaprawy cementowej							280,00								
21	Wykonanie stropów							336,00								
22	Tynki wewnętrzne zwykłe								203,00							
23	Przemurowanie kominów, prace wykończeniowe								245,00							
24	Izolacje przeciwwilgociowe, wykonanie posadzek								405,00							

25	Prace wykończeniowe - piętro										245,00					
26	Prace wykończeniowe - piętro										210,00					
27	Prace wykończeniowe - piętro										350,00					
28	Odbudowa ścian I piętra z pustaków max											210,00				
29	Wykonanie stropów i wieńców żelbetowych											350,00				
30	Wykonanie ścian działowych											224,00				
31	Wieńce żelbetowe												140,00			
32	Kominy wolnostojące z cegły klinkierowej												73,00			
33	Wykonanie więźby												210,00			
34	Wykonanie pokrycia dachu													210,00		
35	Montaż okien dachowych													110,00		
36	Prace wykończeniowe - poddasze													180,00		
37	Prace wykończeniowe - poddasze														140,00	
38	Prace wykończeniowe - poddasze														238,00	
39	Odbicie tynków														40,60	
40	Naprawa gzymsów i pilastrów															40,00
41	Wykonanie tynków															118,85
42	Malowanie elewacji															80,00
Suma - koszty budowlane		1 959,72	1 022,00	693,00	532,00	941,50	1 540,00	826,00	853,00	805,00	784,00	423,00	500,00	418,60	238,85	0,00
43	Instalacje: gazowa, sanitarna, co, wentylacja															2 124,90
44	Instalacje elektryczne															398,20
45	Środki trwałe: wyposażenie, meble, komputery															726,00
46	Oprogramowanie															12,00
47	Promocja projektu															150,00
48	Zakup eksponatów															1 000,00
49	Wynagrodzenie - koszty osobowe		19,20	19,20	19,20	19,20	19,20	19,20	19,20	19,20	19,20	19,20	19,20	19,20	19,20	19,20
50	Koszty obsługi księgowej		2,40	2,40	2,40	2,40	2,40	2,40	2,40	2,40	2,40	2,40	2,40	2,40	2,40	2,40
51	Koszty obsługi bankowej		0,09	0,09	0,09	0,09	0,09	0,09	0,09	0,09	0,09	0,09	0,09	0,09	0,09	0,09
52	koszty przygotowania projektu	193,82	13,50	9,00	9,00	9,00	9,00	9,00	9,00	9,00	9,00	9,00	9,00	9,00	9,00	13,50
Suma - koszty pozostałe		193,82	35,19	30,69	30,69	30,69	30,69	30,69	30,69	30,69	30,69	30,69	30,69	30,69	30,69	4 446,29
KOSZTY NETTO OGÓŁEM:		2 153,54	1 057,19	723,69	562,69	972,19	1 570,69	856,69	883,69	835,69	814,69	453,69	530,69	449,29	269,54	4 446,29

Tabela 7. Harmonogram realizacji projektu

10.7. Pomoc publiczna w projekcie

Projekt nie podlega zasadom pomocy publicznej.

11. Analiza techniczna

Realizowany przez Stowarzyszenie Historyczne Żydów Miasta Częstochowy projekt dotyczy rewitalizacji zespołu zabytkowych żydowskich łaźni rytualnych (mykwy wraz z trzema oficynami), stanowiącego jedyny zachowany w niezmienionej formie zabytek architektury judaistycznej w Częstochowie. Przed rozpoczęciem projektu obiekt był znacznie zdegradowany, część oficyny musiała zostać wyburzona, gdyż groziła katastrofą budowlaną.

Obiekt, położony w Częstochowie przy ul. G. Garibaldiego 18, wpisany jest do Rejestru Zabytków Nieruchomych Województwa Śląskiego pod numerem A/167/06.

Budynek powstał przed 1914 rokiem jako dom Gminy Żydowskiej i pełnił funkcję łaźni rytualnych. Jeszcze w 1964 roku był siedzibą Kongregacji Wyznania Mojżeszowego w Częstochowie. Po opuszczeniu przez Gminę Żydowską został zaadaptowany przez kolejnych dzierżawców na funkcje handlowo-usługowe i mieszkalne. Wielokrotne przebudowy i modernizacje przyczyniły się do częściowej utraty pierwotnych walorów architektonicznych elewacji i wnętrz.

Budynki są murowane z cegły. Elewacje budynku głównego (z wyjątkiem wschodniej i północnej) oraz oficyny zachodniej zostały w większości otynkowane, elewacje oficyn wschodniej i północnej pozostały ceglane. Budynek główny o zwartej piętrowej bryle został wzniesiony na rzucie prostokąta z płytkim ryzalitem frontowym. Oficyny wzniesiono na rzucie prostokąta, wschodnia jest piętrowa, pozostałe – parterowe.

Wnętrza zostały w dużym stopniu przekształcone przez liczne adaptacje. W budynku głównym zachowane są dwubiegowe klatki schodowe o betonowych stopniach z żelaznymi, kutymi balustradami.

Obiekt niemal całkowicie pozbawiony jest pierwotnego wyposażenia i wystroju.

Administrujące nieruchomością Stowarzyszenie Historyczne Żydów Miasta Częstochowy podjęło działania w celu rewitalizacji obiektu i przywrócenia go do przestrzeni publicznej miasta.

Przystępując do prac Stowarzyszenie dysponowało tylko szczątkową dokumentacją inwentaryzacyjną z początku lat 90-tych XX wieku oraz niewielką ikonografią. Nie zachowały się do czasów obecnych żadne plany obiektu ani opisy pomieszczeń.

Ze względu na postępującą degradację należało jak najszybciej przystąpić do prac budowlano-konserwatorskich.

W pierwszej kolejności przeprowadzono inwentaryzację architektoniczno – konstrukcyjną obiektu. W trakcie prac ujawniły się skutki postępującego zużycia technicznego budynków. Obiekt był dość długo nieużytkowany i nieogrzewany, podlegał zawilgoceniom oraz wielokrotnym cyklom przemarzań i skoków termicznych, czego skutki uwidoczniły się najmocniej w elewacji. Pogłębiający się z czasem proces pęknięcia nadproży i ścian mógłby doprowadzić do katastrofy budowlanej, dlatego należało go jak najprędzej zatrzymać.

Ze względu na brak wcześniejszej dokumentacji inwentaryzującej postęp pęknięć nie można było dokładnie określić tempa tego procesu.

Zaleceniem sporządzających dokumentację inwentaryzacyjną było wykonanie odpowiednich zabezpieczeń i przystąpienie do prac konserwatorskich remontowo – odtworzeniowych i adaptacyjnych na podstawie pełnej dokumentacji wielobranżowej.

W roku 2007 Stowarzyszenie Historyczne Żydów Miasta Częstochowy podjęło decyzję o przystąpieniu do rozpoczęcia prac związanych z przygotowaniem projektu. W pierwszej kolejności przeprowadzono:

1. prace badawcze oraz inwentaryzację stanu obiektu, w tym:
  - prace badawcze: konserwatorskie, architektoniczne i archeologiczne
  - prace związane z inwentaryzacją architektoniczno-konstrukcyjną, historyczną, fotograficzną i konserwatorską;
2. prace związane z opracowaniem koncepcji architektoniczno – budowlanej rewitalizacji obiektu wraz z programem prac konserwatorskich i z opinią Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków

Na ten cel pozyskano dofinansowanie ze środków przeznaczonych na zadania publiczne Województwa Śląskiego w dziedzinie ochrony dziedzictwa kulturowego w 2007 r.

Dzięki realizacji zadania stworzono podstawy formalne do podjęcia działań związanych z rewitalizacją mykwy.

Kolejnym etapem było przygotowanie projektu architektonicznego, uwzględniającego nowe przeznaczenie obiektu.

Następnie, po skompletowaniu dokumentacji, uzyskano od Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Katowicach stosowne pozwolenia na prowadzenie badań konserwatorskich i architektonicznych przy zabytku wpisanym do rejestru.

W dalszej kolejności otrzymano decyzje Prezydenta Miasta Częstochowy w sprawie zatwierdzenia projektu budowlanego i udzieleniu pozwolenia na wykonywanie robót budowlanych.

Po uzyskaniu powyższych decyzji Stowarzyszenie Historyczne Żydów Miasta Częstochowy przystąpiło do rozpoczęcia prac porządkowych i budowlanych na terenie obiektu. Między innymi wykonano: odbicie tynków, skucie betonu, wykucie ościeżnic drewnianych,

wykonanie izolacji cieplnych, tynków wewnętrznych, stropów podwieszanych, wykładzin przemysłowych, posadzek z płytek, wymiana przewodów, puszek, instalacji, ogrzewania, usunięcie gruzu i ziemi oraz ich wywóz z budynku. Całość wykonanych dotychczas robót budowlanych miała charakter wkładu własnego. Stowarzyszenie pozyskało darowizny w postaci materiałów budowlanych, nieodpłatnie otrzymało w użytkowanie sprzęt budowlany, a same prace członkowie i sympatycy Stowarzyszenia wykonywali nieodpłatnie, na zasadzie wolontariatu.

Dalsze prace budowlane zostaną przeprowadzone przez profesjonalną firmę budowlaną, posiadającą odpowiedni potencjał techniczny i ludzki, mającą doświadczenie w konserwacji, renowacji, rewaloryzacji, remontach, przebudowach obiektów zabytkowych. Wykonawca zostanie wyłoniony w drodze przetargu.

Przetarg odbędzie się po otrzymaniu przez Stowarzyszenie decyzji o przyznaniu dofinansowania na niniejszy projekt.

Zakładane rozwiązanie jest najbardziej odpowiednie dla projektu. Jego realizacja w planowanym zakresie i terminie nastąpi wyłącznie, jeśli Stowarzyszenie pozyska na ten cel dotację.

Na rynku działa wiele firm budowlanych posiadających odpowiednie doświadczenie w realizacjach tego rodzaju inwestycji, a wyłonienie wykonawcy po przeanalizowaniu nadesłanych ofert pozwoli na wybór najbardziej optymalnej opcji.

Projekt jest więc wykonalny pod względem technicznym – Stowarzyszenie przygotowało stosowną dokumentację i przeprowadziło już prace budowlane, stanowiąc przygotowanie przedsięwzięcia do realizacji. Zasadniczą część projektu stanowią roboty budowlane, które wykona profesjonalna firma, posiadająca odpowiednie doświadczenie. Wyposażenie obiektu zostanie zakupione również w drodze przetargu i będzie tak zaprojektowane, by jak najlepiej spełniać swoje funkcje. Zakupy, których Stowarzyszenie dokona w ramach projektu są dostępne na rynku.

Projekt zostanie zrealizowany zgodnie z najlepszą praktyką – z uwagi na charakter projektu, którego zasadniczą część stanowią roboty budowlane przy obiekcie zabytkowym, Stowarzyszenie planuje wybór wykonawcy w drodze przetargu. Pozostałe zakupy inwestycyjne zostaną również przeprowadzone w oparciu o wybór najlepszej oferty.

Planowany sposób pozwoli więc na realizację projektu za cenę optymalną w stosunku do jakości.

Wszystkie zadania zostaną zrealizowane zgodnie z obowiązującymi normami prawnymi. Stowarzyszenie już pozyskało wszystkie niezbędne decyzje administracyjne i całkowicie przygotowało projekt do realizacji. Wykonawca robót oraz dostawcy zostaną również wybrani zgodnie z aktualnymi przepisami prawnymi. Ponadto, Stowarzyszenie zwróci szczególną uwagę na przestrzeganie przez wykonawcę robót budowlanych odpowiednich przepisów, w szczególności w zakresie ochrony środowiska.

Planowane rozwiązanie będzie efektywne pod względem energetycznym. Obiekt zostanie odpowiednio ocieplony, wymieniona zostanie stolarka okienna i drzwiowa. Ponadto wykonana zostanie nowoczesna instalacja centralnego ogrzewania grzejnikowego oraz podłogowego niskotemperaturowego. Wykonana zostanie także wentylacja mechaniczna z rekuperacją. Bardzo istotnym elementem jest instalacja ogrzewania słonecznego, wspomagająca podgrzewanie instalacji c.w.u. W obiekcie zainstalowana zostanie także nowoczesna kotłownia gazowa, odpowiednio dobrana do wielkości i przeznaczenia obiektu.

Opisane rozwiązanie techniczne jest odpowiednie do charakteru niniejszego projektu i pozwoli na osiągnięcie planowanych rezultatów. Koncepcja projektu została starannie przemyślana i zaplanowana, przedsięwzięcie jest przygotowane do realizacji pod względem prawnym i technicznym. Zasadniczą część projektu stanowią roboty budowlane przy obiekcie zabytkowym, które wykonana wyspecjalizowana firma, wyłoniona w drodze przetargu. Po zakończeniu prac budowlano – konstrukcyjnych i adaptacyjno – wykończeniowych obiekt zostanie wyposażony w gabloty, meble, sprzęt komputerowy i audiowizualny, który zostanie zakupiony od dostawców wybranych również w drodze przetargu. Do muzeum zakupione zostaną eksponaty, część z prezentowanych zbiorów zostanie pozyskana jako darowizny lub wypożyczona od kolekcjonerów. Już w trakcie realizacji projektu przeprowadzona zostanie akcja promocyjno – informacyjna, dzięki której informacja o uruchomieniu Centrum Naukowego Kultury Żydowskiej trafi do szerokiego grona potencjalnych odbiorców w kraju i za granicą.

Dzięki zastosowaniu proponowanych powyżej rozwiązań na mapie regionu pojawi się nowa instytucja naukowo – kulturalna, zlokalizowana w obiekcie dziedzictwa kulturowego poddanemu ochronie w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego.

12. Analizy specyficzne dla danego sektora

Stowarzyszenie zostało założone w październiku 2005. Dotychczas nie prowadzi jeszcze działalności, ponieważ zostało założone przede wszystkim w celu rewitalizacji

zabytkowego obiektu mykw i utworzenia w nim Centrum Naukowego Kultury Żydowskiej, które byłoby instytucją propagującą wiedzę na temat bogatego dziedzictwa żydowskiego na terenie Częstochowy oraz sprawującą pieczę nad zabytkami judaistycznymi w mieście i okolicy.

Członkami Stowarzyszenia są jednak osoby posiadające wieloletnie doświadczenie w pracy dla organizacji pozarządowych, korzystały już ze środków publicznych w trakcie realizacji rozmaitych projektów.

Po zakończeniu projektu w Centrum będą funkcjonować następujące instytucje:

1. Muzeum – ekspozycje stałe i zmienne;
2. Galeria wewnętrzna i plenerowa;
3. Scena muzyczna i teatralna;
4. Sale, w których prowadzone będą zajęcia w grupach.

Program kulturowy, artystyczny i edukacji kulturalnej obejmuje następujące aspekty:

1. Muzeum – zajmować się będzie gromadzeniem judaików oraz prowadzeniem stałych i czasowych wystaw oraz szeroko rozumianej działalności kulturalnej, jak również działalnością edukacyjną, w tym:
  - gromadzeniem, opracowywaniem, udostępnianiem dokumentacji związanej z historią Żydów – mieszkańców Częstochowy i okolic;
  - organizowanie spotkań i sympozjów, poświęconych historii Żydów Częstochowian na terenie Centrum poza nim;
  - integracją młodzieży polskiej, izraelskiej oraz pochodzącej z różnych diaspor światowych poprzez spotkania w Częstochowie, stypendia, granty naukowe.
  - upowszechnianiem wiedzy historycznej o miejscowości;
  - współdziałaniem z różnymi środowiskami przy organizacji przedsięwzięć społecznych i kulturalnych;
  - współdziałaniem z różnymi środowiskami twórczymi, placówkami kulturalnymi, naukowymi, wydawnictwami, organizacjami społecznymi i użytku społecznego w celu rozpowszechniania wiedzy o historii Żydów i ich współczesności.
2. Galeria – będzie pełnić funkcję przestrzeni umożliwiającej realizację projektów artystom działającym w różnych dziedzinach sztuki. W galerii głównej organizowane będą triennale, wystawy artystów indywidualnych, wystawy sztuki nieprofesjonalnej, wystawy dla dzieci i młodzieży, wystawy sztuki współczesnej. Od 2014 roku działać będzie także galeria zlokalizowana w piwnicach obiektu. Galeria plenerowa działać będzie w okresie od kwietnia do października i prezentowane tu będą te wystawy, które warto udostępnić szerokiemu gronu odbiorców, głównie z dziedziny fotografii i rzeźby. Zmiany tematów wystawy planowane są co 2 miesiące.

3. Scena muzyczna i teatralna obejmuje salę filharmoniczną oraz dwie sale przeznaczone na próby. Sala główna jest wytłumiona akustycznie i wyposażona w wysokiej jakości sprzęt nagłaśniający i oświetleniowy, umożliwi publiczną prezentację różnorodnych wydarzeń artystycznych.
4. Sale wyposażone w komputery i sprzęt multimedialny i są przygotowane przede wszystkim na potrzeby szkoły językowej. Mogą się w nich odbywać różnorodne zajęcia w niewielkich, kilkunastoosobowych grupach, warsztaty.

Ogólny program wydarzeń organizowanych przez Centrum Naukowe Kultury Żydowskiej „MYKWA”:

Imprezy: plenerowe, klubowe – ze względu na specyfikę miasta i potrzeby widzów, organizowane będzie jedno tego typu wydarzenie w miesiącu. Większa liczba takich imprez mogłaby nie wzbudzać oczekiwanego zainteresowania.

Koncerty: muzyka poważna, jazz, freejazz, ethno, folk, reggae, elektronika, koncerty muzyki żydowskiej i cygańskiej;

DJ': prezentowane będą rozmaite rodzaje muzyki klubowej;

Pokazy: taniec, moda, filmy, slajdy, animacje;

Warsztaty: operatorskie, muzyczne, fotograficzne, animacja i nowe media, plastyczne, tańca.

Imprezy cykliczne:

Wiosna (multimedialna)

FESTIWAL NOWYCH MEDIÓW

Festiwal skierowany jest do odbiorców poszukujących nowych form czy zjawisk w muzyce i sztuce. To ciekawa formuła i zróżnicowany program. Festiwal łączy w sobie koncerty muzyki elektronicznej, wizualizacje, pokazy filmów niezależnych, interaktywne instalacje. Miejscem festiwalowym będzie scena plenerowa. W czasie festiwalu zaprezentowana zostanie współczesna muzyka eksperymentalna w szerszym kontekście estetycznym – ściśle powiązana z obrazem. Będą to więc przede wszystkim prezentacje projektów audiowizualnych.

Lato (filmowe)

KINO POD GWIAZDAMI

Celem cyklu jest zaprezentowanie interesującej oferty w okresie letnim. Kina plenerowe są sprawdzoną formą rozrywki na całym świecie. W letnie wieczory gromadzą publiczność, będzie miała okazję do obejrzenia filmu inaczej niż zwykle. Miłośnicy pokazów w plenerze będą mogli się cieszyć szerokim spektrum filmowym. Każdy widz znajdzie coś ciekawego dla siebie. W repertuarze znajdą się cykle obejmujące różnie

gatunki (komedia, dramat, sensacja, fantastyka, animacja). Ciekawym pomysłem jest pokazanie szerszej publiczności filmów młodych, początkujących twórców.

Pokazy weekendowe poszerzone będą o spotkania z autorami, operatorami, ludźmi filmu, wykłady tematyczne.

NOC ŚWIĘTOJAŃSKA

Noc świętojańska, zwana wcześniej Nocą Kupały, to święto sięgające głęboko w obyczaje słowiańskie, ale zawierające też pierwiastki celtyckie, germańskie i indoeuropejskie.

Na imprezie organizowanej przez Centrum zadbamy o tradycje i kulturę, zapewnimy też wiele atrakcji tak, aby każdy znalazł w programie coś dla siebie. Ogólnomiejska impreza plenerowa, adresowana będzie do wszystkich mieszkańców, a w programie tego wydarzenia ciekawa rozrywka łączyć się będzie z elementami poznawczo-edukacyjnymi, pozwalającymi kultywować dawne tradycje i obrzędy (wicie wianków i puszczanie ich do wody, palenie ognisk i zabawy wokół nich, wróżby oraz konkurs na poszukiwanie kwiatu paproci). Wszystko to w odbędzie się w nowoczesnej multimedialnej oprawie.

Jesień (jazzowa)

FESTIWAL PIANISTÓW JAZZOWYCH

Od czasów Krzysztofa Komedy polscy pianiści jazzowi są w światowej czołówce. Komeda ustawił poprzeczkę tak wysoko, że kto jest dobry w Polsce, jest dobry na świecie - mawiał o naszych pianistach Joe Zawinul, światowej sławy wirtuoz, wielokrotnie honorowany tytułem najlepszego pianisty w Ameryce.

Impreza będzie prawdziwą uczcą dla miłośników takiej właśnie muzyki.

Zima (literacka)

SPOTKANIA Z LITERATURĄ, FESTIWAL „PŁYTA W KATEGORII POEZJA”

Na festiwalu zaprezentujemy znakomitych poetów i ich autorskie projekty muzyczne. Formuła festiwalu poszerzona o będzie o „spam” literacki, konkurs jednego wiersza, wieczory autorskie. Spotkanie z poezją odbędzie się w nietypowy sposób, bliski młodemu odbiorcy. Artyści prezentowani w ramach cyklu to od lat niekwestionowani bohaterowie sceny poetyckiej i rockowej, każdą kolejną produkcją potwierdzający wybitny talent. Ich wiersze, dalekie od zwyczajowej piosenkowej jednoznaczności i formalnych uproszczeń znakomicie mieszczą się w konwencji, zyskując na intensywności.

Prognozę liczby użytkowników programu kulturowego po realizacji niniejszego projektu prezentuje poniższa tabela:

Nowe produkty wprowadzone do oferty kulturalnej beneficjenta w wyniku realizacji projektu	Prognozowana liczba uczestników nowej oferty	Łączna prognozowana liczba uczestników (nowej i „starej” oferty)	Łączny wzrost liczby uczestników oferty kulturalnej beneficjenta (w %)
1. muzeum - ekspozycje stałe	12 662	12 662	100%
2. muzeum - ekspozycje czasowe	10 763	10 763	100%
3. triennale	1 800	1 800	100%
4. wystawy artystów indywidualnych	3 720	3 720	100%
5. wystawy sztuki nieprofesjonalnej, sztuki dla dzieci i młodzieży	420	420	100%
6. galeria plenerowa	3 500	3 500	100%
7. galeria wystawy sztuki współczesnej w piwnicach	3 273	3 273	100%
8. wynajem 2 sal do prób	6 840	6 840	100%
9. noc świętojańska	500	500	100%
10. kino pod gwiazdami	5 400	5 400	100%
11. koncerty, festiwale, koncerty klubowe	18 983	18 983	100%
12. szkoła językowa	250	250	100%
Podsumowanie:	68 109	68 109	100%

Tabela 8. Prognoza liczby użytkowników programu kulturowego

13. Analiza finansowa

Analiza finansowa została przygotowana wyłącznie dla wariantu w którym inwestycja będzie realizowana. Niezrealizowanie projektu powoduje brak jakichkolwiek działań związanych z prowadzeniem Stowarzyszenia.

Wszystkie dane zostały opracowane w zł, do dwóch miejsc po przecinku.

13.1. Nakłady inwestycyjne na realizację projektu

Załącznik nr 3

13.2. Program sprzedaży. Kalkulacja przychodów ze sprzedaży

Prognozy przychodów oraz kosztów sporządzono w cenach stałych w całym okresie prognozy.

Stowarzyszenie rozpoczyna prowadzenie działalności statutowej od II kwartału 2012 roku wraz z zakończeniem działań inwestycyjnych w obiekcie. Budynek będzie odpowiednio zagospodarowany, w poszczególnych pomieszczeniach będą funkcjonować:

- Muzeum – ekspozycje stałe,

- Muzeum – ekspozycje zmienne,
- Galeria, a w niej: co trzy lata triennale, wystawy artystów indywidualnych, wystawy sztuki nieprofesjonalnej, wystawy dla dzieci i młodzieży, wystawy sztuki współczesnej oraz od 2014 roku – galeria w piwnicach obiektu,
- Galeria plenerowa – wystawy plenerowe (od kwietnia do października), zmiany tematów wystawy co 2 miesiące.
- Filharmonia, a w niej: sala filharmoniczna, dwie sale przeznaczone na sale prób.
- Sale szkolne – organizacja kursów językowych.

Poniżej skalkulowano miesięczne ujęcie przychodów w roku 2013. Jest to rok, w którym Stowarzyszenie będzie działać w pełnym wymiarze czasu.

W muzeum z ekspozycjami stałymi sprzedawane będą bilety:

- normalne w cenie 4,50 zł,
- ulgowe dla młodzieży szkolnej oraz emerytów w cenie 3,00 zł,
- rodzinne w cenie 6,00 zł.

Wstęp do muzeum z ekspozycjami czasowymi będzie kosztował 5,00 zł/osobę.

Skalkulowana liczba osób w poszczególnych miesiącach jest wiarygodna i poparta informacjami od dyrektora Muzeum Częstochowskiego, któremu podlega kilka muzeów w Częstochowie. Jako uzasadnienie szacowanej liczby osób można przyjąć, iż Muzeum Kultury Żydowskiej zalicza się do grupy muzeów niszowych, w związku z tym będzie się cieszyć większym zainteresowaniem. Ponadto, przewiduje się, iż do Centrum zjeżdżać będą osoby z różnych części Polski i zza granicy.

Zakładane przychody przedstawione zostały w tabelach zamieszczonych na kolejnych stronach.

Planowany czas trwania jednej ekspozycji to 3-4 miesiące w zależności od zainteresowania odwiedzających daną tematyką.

Ekspozycje w muzeum ekspozycji zmiennych będą wypożyczane od innych muzeów z całego świata oraz z kolekcji prywatnych.

Tabela 9. Kalkulacja przychodów muzeum w 2013 roku

Wyszczególnienie		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	rok 2013
Kalkulacja przychodów z MUZEUM		8 600,00	8 600,00	9 030,00	9 030,00	9 481,50	9 481,50	9 955,58	9 955,58	9 955,58	10 254,24	9 946,61	9 847,15	114 137,73
STAŁA EKSPOZYCJA	cena	4 350,00	4 350,00	4 567,50	4 567,50	4 795,88	4 795,88	5 035,67	5 035,67	5 035,67	5 186,74	5 031,14	4 980,83	57 732,46
Przychody ze sprzedaży biletów wstępu		4 350,00	4 350,00	4 567,50	4 567,50	4 795,88	4 795,88	5 035,67	5 035,67	5 035,67	5 186,74	5 031,14	4 980,83	57 732,46
Liczba osób/m-c		1 000	1 000	1 050	1 050	1 103	1 103	1 158	1 158	1 158	1 192	1 157	1 145	13 272
Przychody ze sprzedaży biletów normalnych	4,50	3 150,00	3 150,00	3 307,50	3 307,50	3 472,88	3 472,88	3 646,52	3 646,52	3 646,52	3 755,91	3 643,24	3 606,80	41 806
liczba osób/m-c		700	700	735	735	772	772	810	810	810	835	810	802	9 290
Przychody ze sprzedaży biletów ulgowych	3,00	600,00	600,00	630,00	630,00	661,50	661,50	694,58	694,58	694,58	715,41	693,95	687,01	7 963
liczba osób/m-c		200	200	210	210	221	221	232	232	232	238	231	229	2 654
Przychody ze sprzedaży biletów rodzinnych	6,00	600,00	600,00	630,00	630,00	661,50	661,50	694,58	694,58	694,58	715,41	693,95	687,01	7 963
liczba osób/m-c		100	100	105	105	110	110	116	116	116	119	116	115	1 327
CZASOWA EKSPOZYCJA		4 250,00	4 250,00	4 462,50	4 462,50	4 685,63	4 685,63	4 919,91	4 919,91	4 919,91	5 067,50	4 915,48	4 866,32	56 405
Przychody ze sprzedaży biletów wstępu		4 250,00	4 250,00	4 462,50	4 462,50	4 685,63	4 685,63	4 919,91	4 919,91	4 919,91	5 067,50	4 915,48	4 866,32	56 405
Liczba osób/m-c		850	850	893	893	937	937	984	984	984	1 014	983	973	11 281
Cena biletów wstępu		5,00	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00

Tabela 10. Kalkulacja przychodów galerii w 2013 roku

Wyszczególnienie		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	rok 2013
Suma przychodów GALERII		0,00	1 800,00	0,00	1 800,00	9 000,00	9 000,00	9 000,00	9 000,00	10 800,00	1 800,00	1 800,00	1 800,00	55 800,00
Galeria wewnętrzna 1 piętro	cena	0,00	1 800,00	0,00	1 800,00	9 000,00	9 000,00	9 000,00	9 000,00	10 800,00	1 800,00	1 800,00	1 800,00	55 800,00
1. Przychody ze sprzedaży biletów na triennale	10,00	0,00	0,00	0,00	0,00	9 000,00	9 000,00	9 000,00	9 000,00	9 000,00	0,00	0,00	0,00	45 000,00
Liczba osób/m-c						900	900	900	900	900				4 500
2. Przychody wystawy artystów indywidualnych	3,00	0,00	1 800,00	0,00	1 800,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1 800,00	1 800,00	1 800,00	1 800,00	10 800,00
Liczba osób/m-c			600		600					600	600	600	600	3 600
3. Przychody wystawy sztuki nieprofesjonalnej, sztuki dzieci i młodzieży	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Liczba osób/m-c				150			150					150		450
Galeria plenerowa (działać będzie IV - X)		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Przychody ze sprzedaży biletów	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Liczba osób/m-c					500	500	500	500	500	500	500			3 500
Galeria piwniczna		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Przychody ze sprzedaży biletów na wystawy sztuki współczesnej od 2014 r.	2,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Liczba osób/m-c		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Bilety wstępu na triennale kształtują się na poziomie 10,00 zł/os. Rok 2013 będzie pierwszym rokiem organizowania tej imprezy i trwać będzie ona 5 miesięcy.

Wystawy artystów indywidualnych organizowane będą w galerii w czasie, gdy galeria nie będzie obłożona innymi imprezami. W 2013 planuje się 6 takich wystaw, na które wstęp będzie płatny w wysokości 3,00 zł/osobę.

Wystawy sztuki nieprofesjonalnej dla dzieci i młodzieży organizowane będą 3 razy w roku w marcu, czerwcu oraz listopadzie. Wystawy oglądane będą przede wszystkim przez młodzież szkolną oraz rodziców młodych artystów, w związku, z czym nie przewiduje się opłat wstępu na te wystawy.

Galeria plenerowa funkcjonująca w miesiącach wiosenno-letnich (kwiecień- październik) będzie dostępna dla zainteresowanych nieodpłatnie.

Galeria z wystawami sztuki współczesnej dostępna będzie od roku 2014, ponieważ wówczas przewiduje się zgromadzenie eksponatów. Wstęp do galerii będzie płatny w wysokości 2,00 zł/osobę.

Tabela 11. Kalkulacja przychodów sal filharmonii w 2013 roku

Wyszczególnienie		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	rok 2013
Przychody FILHARMONII	Cena biletu	60 000,00	69 500,00	63 500,00	64 500,00	53 000,00	69 500,00	89 000,00	80 000,00	64 500,00	63 500,00	68 000,00	69 500,00	813 500,00
														0,00
1. Dwie sale (ćwiczenia przed koncertami/ próby)	200,00	8 000,00	8 000,00	8 000,00	8 000,00	8 000,00	8 000,00	8 000,00	8 000,00	8 000,00	8 000,00	8 000,00	8 000,00	96 000,00
Ilość dni wynajmowania sal w miesiącu		40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	480
2. Przychody ze sprzedaży biletów w sali koncertowej filharmonii	45,00	40 500,00	40 500,00	40 500,00	40 500,00	40 500,00	40 500,00	40 500,00	40 500,00	40 500,00	40 500,00	40 500,00	40 500,00	486 000,00
ilość osób		450	450	450	450	450	450	450	450	450	450	450	450	5 400
ilość koncertów/miesiąc		2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	24
3. Przychody ze sprzedaży biletów na festiwale								21 000,00	21 000,00					42 000,00
ilość osób								300,00	300,00					600,00
ilość koncertów/miesiąc								2	2					4
cena biletu								35,00	35,00					70,00
4. Przychody ze sprzedaży biletów na koncerty klubowe		10 500,00	21 000,00	15 000,00	16 000,00	4 500,00	21 000,00	19 500,00	10 500,00	16 000,00	15 000,00	19 500,00	21 000,00	189 500,00
koncerty klubowe cena/il. osób	20,00	300	300		300		300		300	300			300	2 100
pokazy klubowe cena/il. osób	50,00		300	300			300	300			300	300	300	2 100
DJ cena/il. osób	10,00	450				450		450	450			450		2 250
warsztaty klubowe cena/il. osób	200,00				50					50				100

W sali filharmonii odbywać będą się dwa w miesiącu koncerty zespołów kameralnych. Wstęp na koncerty będzie kształtował się na poziomie 45 zł. Dwie sale przyległe do sali filharmonii są salami, w których będą się odbywać próby zespołów/artystów. Takich sal w Częstochowie nie ma, w związku, z czym będą one obłożone w 100%, czyli 5 dni w tygodniu każda sala. Wynajęcie całodziennej takiej sali kształtować się będzie na poziomie 200 zł.

Ponadto będą organizowane festiwale pianistów jazzowych, festiwal w kategorii „Płyta w kategorii poezja”. Festiwale te odbywać się będą w lipcu i sierpniu, bilety wstępu w cenie 35,00 zł.

W trakcie całego roku będą się odbywać koncerty klubowe (bilet wstępu 20,00 zł/osobę), pokazy klubowe (bilet wstępu 50,00 zł/osobę), koncerty DJ (bilet wstępu 10,00 zł/osobę), oraz warsztaty klubowe (bilet wstępu 200,00 zł/osobę). Wszystkie wyżej wymienione imprezy odbywać się będą w sali filharmonii.

Tabela 12. Kalkulacja przychodów z imprez plenerowych w 2013 roku

Wyszczególnienie		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	rok 2013
PRZYCHODY Z IMPREZ PLENEROWYCH (patio)	cena	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	48000,00	18000,00	18000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	84000,00
Festiwal nowych mediów cena/il. osób	20,00						1000,00							1000,00
Noc świętojańska cena/il. osób	20,00						500,00							500,00
Kino pod gwiazdami cena/il. osób	10,00						1800,00	1800,00	1800,00					5400,00

W okresie letnim odbywać będą się imprezy plenerowe:

- Festiwal nowych mediów – skierowany do odbiorcy poszukującego nowych form i zjawisk w muzyce i sztuce. Cena biletu wstępu na ten koncert 20,00 zł.
- Noc świętojańska - obchodzona z 23 na 24 czerwca, to święto sięgające głęboko w obyczaje słowiańskie, ale zawierające też pierwiastki celtyckie, germańskie i indoeuropejskie. Cena biletu 20,00 zł.
- Kino pod gwiazdami – okazja obejrzenia filmu inaczej niż zwykle. Taka forma oferowana jest na lenie wieczory w okresie czerwiec-sierpień. Bilet wstępu 10,00 zł.

Tabela 13. Kalkulacja przychodów szkoły językowej

Przychody SZKOŁY JĘZYKOWEJ	Rok 2013
Przychody z kursów językowych (8 języków)	115 200,00
cena kursu/osobę	400,00
średnia liczba osób na jednym poziomie	6
liczba poziomów	3
liczba języków	8
Liczba semestrów	2

Szkoła językowa będzie generować przychody rocznie na poziomie 115 200,00 zł. Prowadzone będą trzy poziomy nauki 8 języków. W jednej grupie językowej założono średnio 6 osób.

Zajęcia prowadzone będą w okresie październik – czerwiec. Przerwa wakacyjna w nauce języków obejmuje 3 miesiące.

Prognozy przychodów na okres 20 lat oraz założenia do prognoz przedstawione są w załączniku nr 6.

13.3. Kalkulacja kosztów operacyjnych

Na koszty operacyjne składają się koszty stałe Stowarzyszenia oraz koszty zmienne związane z organizowanymi wystawami, koncertami etc.

Znacząca pozycją kosztów stałych są koszty amortyzacji środków trwałych, koszty te powodują, iż Stowarzyszenie wykazuje ujemny wynik finansowy. Pozostałe koszty stałe związane z opłatami za energię cieplną, elektryczną, podatki, wynagrodzenia, etc., pokrywane są środkami pochodzącymi w pierwszych dwóch latach z darowizn, natomiast od roku 2014 pokrywane będą środkami wygenerowanymi z prowadzonego przez Stowarzyszenie hotelu oraz restauracji koszernej.

Tabela 14. Kalkulacja kosztów stałych Stowarzyszenia w układzie miesięcznym

Koszty stałe w układzie rodzajowym		zł/m-c
1. Amortyzacja		81 389,70
2. Zużycie materiałów i energii:		
· energia cieplna zł/m ² (1,37 zł/m ²)	3000m ²	2 055,00
· energia elektryczna		2 000,00
· materiały (żarówki, BHP)		300,00
3. Usługi obce:		
wydatki odtworzeniowe (remonty) zł/m-c od 2014 roku		1 500,00
dzierżawa obiektu		10 000,00
reklama/m-c		300,00
księgowość/m-c		400,00

śmieci, kanalizacja/m-c		400,00
ochrona obiektu/m-c		350,00
4. Podatki i opłaty		0,00
5. Wynagrodzenia:	liczba osób	
- muzeum	2	1 500,00
- galeria	2	1 500,00
- filharmonia	1	1 500,00
- dozorca / sprzątaczk	1	1 500,00
- menedżer obiektu	1	8 000,00
- asystent menedżera	1	5 000,00
6. Świadczenia na rzecz pracowników/m-c		4 700,00
7. Pozostałe		
koszty pozostałe (utrzymanie biura, samochody - paliwo, telefony, Internet)		1 500,00

Umowa dzierżawy budynku zawarta jest do czerwca 2036 roku, w związku z tym koszty amortyzacji budynku obliczono na okres 290 miesięcy od dnia oddania budynku do użytkowania, czyli od marca 2012 – czerwca 2036 roku.

Koszty zmienne finansowane będą przychodami: ze sprzedaży biletów wstępu, wynajmu sal oraz ze środków pozyskiwanych od sponsorów, czy z darowizn przekazanych w zamian za promocję i reklamę.

Tabela 15. Koszty zmienne i źródła finansowania w układzie miesięcznym w roku 2013

Wyszczególnienie	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	rok 2013
KOSZTY OGÓŁEM	55 426,00	67 916,00	59 959,00	76 119,50	59 504,15	149 404,15	134 380,01	126 895,56	71 995,56	65 670,41	69 550,66	68 040,71	1004 861,71
koszty muzeum	3870,00	860,00	903,00	4063,50	948,15	948,15	4480,01	995,56	995,56	4614,41	994,66	984,71	24 657,71
koszty galerii	0,00	5 000,00	3 000,00	10 000,00	13 000,00	21 000,00	13 000,00	18 000,00	18 000,00	5 000,00	8 000,00	5 000,00	119 000,00
triennale	0,00	0,00	0,00	0,00	13 000,00	13 000,00	13 000,00	13 000,00	13 000,00	0,00	0,00	0,00	65 000,00
koszty pokryte z zakupu biletów	0,00	0,00	0,00	0,00	9 000,00	9 000,00	9 000,00	9 000,00	9 000,00	0,00	0,00	0,00	45 000,00
koszty pokrywane ze środków od sponsorów	0,00	0,00	0,00	0,00	4 000,00	4 000,00	4 000,00	4 000,00	4 000,00	0,00	0,00	0,00	20 000,00
wystawy artystów indywidualnych	0,00	5 000,00	0,00	5 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	5 000,00	5 000,00	5 000,00	5 000,00	30 000,00
koszty pokryte z zakupu biletów	0,00	1 800,00	0,00	1 800,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1 800,00	1 800,00	1 800,00	1 800,00	10 800,00
koszty pokrywane ze środków od sponsorów	0,00	3 200,00	0,00	3 200,00	0,00	0,00	0,00	0,00	3 200,00	3 200,00	3 200,00	3 200,00	19 200,00
wystawy sztuki nieprofesjonalnej, sztuki dzieci i młodzieży	0,00	0,00	3 000,00	0,00	0,00	3 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	3 000,00	0,00	9 000,00
koszty pokrywane ze środków od sponsorów	0,00	0,00	3 000,00	0,00	0,00	3 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	3 000,00	0,00	9 000,00
Galeria plenerowa (działa IV-X)	0,00	0,00	0,00	5 000,00	0,00	5 000,00	0,00	5 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	15 000,00
koszty pokrywane ze środków od sponsorów	0,00	0,00	0,00	5 000,00	0,00	5 000,00	0,00	5 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	15 000,00
Galeria piwniczna funkcjonuje od 2014	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
koszty pokryte z zakupu biletów	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
koszty pokrywane ze środków od sponsorów	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
FILHARMONIA													
koszty koncertów w Sali filharmonii	32 000,00	32 000,00	32 000,00	32 000,00	32 000,00	32 000,00	32 000,00	32 000,00	32 000,00	32 000,00	32 000,00	32 000,00	384 000,00

wynagrodzenie dla artystów	30 000,00	30 000,00	30 000,00	30 000,00	30 000,00	30 000,00	30 000,00	30 000,00	30 000,00	30 000,00	30 000,00	30 000,00	30 000,00	360 000,00
promowanie koncertu	2 000,00	2 000,00	2 000,00	2 000,00	2 000,00	2 000,00	2 000,00	2 000,00	2 000,00	2 000,00	2 000,00	2 000,00	2 000,00	24 000,00
KOSZTY IMPREZ PLENEROWYCH	0	0	0	0	0	65400	5400	5400	0	0	0	0	0	76200
koszty ogółem festiwal nowych mediów						40000								40000
koszty pokryte z zakupu biletów						20000								20000
koszty pokrywane ze środków od sponsorów						20000								20000
Noc świętojańska cena/il osób						20000								20000
koszty pokryte z zakupu biletów						10000								10000
koszty pokrywane ze środków od sponsorów						10000								10000
Kino pod gwiazdami cena/il osób						5400	5400	5400	0	0	0	0	0	16200
koszty pokryte z zakupu biletów						18000	18000	18000	0	0	0	0	0	54000
Koszty imprez klubowych i festiwalu	10 500,00	21 000,00	15 000,00	21 000,00	4 500,00	21 000,00	79 500,00	70 500,00	21 000,00	15 000,00	19 500,00	21 000,00	21 000,00	319 500,00
koncerty klubowe	6 000,00	6 000,00	0,00	6 000,00	0,00	6 000,00	0,00	6 000,00	6 000,00	0,00	0,00	6 000,00	6 000,00	42 000,00
koszty pokryte przez uczestników	6 000,00	6 000,00	0,00	6 000,00	0,00	6 000,00	0,00	6 000,00	6 000,00	0,00	0,00	6 000,00	6 000,00	42 000,00
koszty pokrywane ze środków od sponsorów	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
pokazy klubowe	0,00	15 000,00	15 000,00	0,00	0,00	15 000,00	15 000,00	0,00	0,00	15 000,00	15 000,00	15 000,00	15 000,00	105 000,00
koszty pokryte przez uczestników	0,00	15 000,00	15 000,00	0,00	0,00	15 000,00	15 000,00	0,00	0,00	15 000,00	15 000,00	15 000,00	15 000,00	105 000,00
DJ	4 500,00	0,00	0,00	0,00	4 500,00	0,00	4 500,00	4 500,00	0,00	0,00	4 500,00	0,00	0,00	22 500,00
koszty pokryte przez uczestników	4 500,00	0,00	0,00	0,00	4 500,00	0,00	4 500,00	4 500,00	0,00	0,00	4 500,00	0,00	0,00	22 500,00
warsztaty klubowe	0,00	0,00	0,00	15 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	15 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	30 000,00
koszty pokryte przez uczestników	0,00	0,00	0,00	10 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	10 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	20 000,00

koszty pokrywane ze środków od sponsorów	0,00	0,00	0,00	5 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	5 000,00	0,00	0,00	0,00	10 000,00
festiwale (pianistów jazzowych, płyta w kategorii poezji)							60 000,00	60 000,00					120 000,00
koszty pokryte przez uczestników							21 000,00	21 000,00					42 000,00
koszty pokrywane ze środków od sponsorów							39 000,00	39 000,00					78 000,00
Koszty szkoły językowej	9 056,00	9 056,00	9 056,00	9 056,00	9 056,00	9 056,00				9 056,00	9 056,00	9 056,00	81 504,00
koszty pokryte przez uczestników	9 056,00	9 056,00	9 056,00	9 056,00	9 056,00	9 056,00				9 056,00	9 056,00	9 056,00	81 504,00

W powyższej tabeli skalkulowane zostały koszty zorganizowania poszczególnych imprez. Koszty te zostaną w pełni pokryte przez uczestników imprez oraz ze środków od sponsorów.

Ww. koszty podzielone zostały według układu rodzajowego i zaprezentowane poniżej w tabeli.

Tabela 16. Koszty zmienne wg układu rodzajowego dla obiektów w roku 2013

MUZEUM	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	2013
2. Zużycie materiałów i energii	580,50	129,00	135,45	609,53	142,22	142,22	672,00	149,33	149,33	692,16	149,20	147,71	3 698,66
3. Usługi obce	3 173,40	705,20	740,46	3 332,07	777,48	777,48	3 673,61	816,36	816,36	3 783,82	815,62	807,47	20 219,32
4. Podatki i opłaty	116,10	25,80	27,09	121,91	28,44	28,44	134,40	29,87	29,87	138,43	29,84	29,54	739,73
7. Pozostałe	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
SUMA KOSZTÓW MUZEUM	3 870,00	860,00	903,00	4 063,50	948,15	948,15	4 480,01	995,56	995,56	4 614,41	994,66	984,71	24 657,71
GALERII													0,00
2. Zużycie materiałów i energii	0,00	2 200,00	1 320,00	4 400,00	5 720,00	9 240,00	5 720,00	7 920,00	7 920,00	2 200,00	3 520,00	2 200,00	52 360,00
3. Usługi obce	0,00	1 650,00	990,00	3 300,00	4 290,00	6 930,00	4 290,00	5 940,00	5 940,00	1 650,00	2 640,00	1 650,00	39 270,00
4. Podatki i opłaty	0,00	150,00	90,00	300,00	390,00	630,00	390,00	540,00	540,00	150,00	240,00	150,00	3 570,00

7. Pozostałe	0,00	1 000,00	600,00	2 000,00	2 600,00	4 200,00	2 600,00	3 600,00	3 600,00	1 000,00	1 600,00	1 000,00	23 800,00
SUMA KOSZTÓW GALERII	0,00	5 000,00	3 000,00	10 000,00	13 000,00	21 000,00	13 000,00	18 000,00	18 000,00	5 000,00	8 000,00	5 000,00	119 000,00
KONCERT W SALI FILHARMONII													0,00
2. Zużycie materiałów i energii	2 000,00	2 000,00	2 000,00	2 000,00	2 000,00	2 000,00	2 000,00	2 000,00	2 000,00	2 000,00	2 000,00	2 000,00	24 000,00
3. Usługi obce	30 000,00	30 000,00	30 000,00	30 000,00	30 000,00	30 000,00	30 000,00	30 000,00	30 000,00	30 000,00	30 000,00	30 000,00	360 000,00
4. Podatki i opłaty													0,00
7. Pozostałe													0,00
SUMA KOSZTÓW SALII FILHARMONII	32 000,00	32 000,00	32 000,00	32 000,00	32 000,00	32 000,00	32 000,00	32 000,00	32 000,00	32 000,00	32 000,00	32 000,00	384 000,00
KOSZTY IMPREZ PLENEROWYCH													0,00
2. Zużycie materiałów i energii	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	32 046,00	2 646,00	2 646,00	0,00	0,00	0,00	0,00	37 338,00
3. Usługi obce	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	31 392,00	2 592,00	2 592,00	0,00	0,00	0,00	0,00	36 576,00
4. Podatki i opłaty	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1 962,00	162,00	162,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2 286,00
7. Pozostałe	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
SUMA KOSZTÓW IMPREZ PLENEROWYCH	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	65 400,00	5 400,00	5 400,00	0,00	0,00	0,00	0,00	76 200,00
KOSZTY IMPREZ KLUBOWYCH I FESTIWALI													0,00
2. Zużycie materiałów i energii	5 145,00	10 290,00	7 350,00	10 290,00	2 205,00	10 290,00	38 955,00	34 545,00	10 290,00	7 350,00	9 555,00	10 290,00	156 555,00
3. Usługi obce	5 040,00	10 080,00	7 200,00	10 080,00	2 160,00	10 080,00	38 160,00	33 840,00	10 080,00	7 200,00	9 360,00	10 080,00	153 360,00
4. Podatki i opłaty	315,00	630,00	450,00	630,00	135,00	630,00	2 385,00	2 115,00	630,00	450,00	585,00	630,00	9 585,00
7. Pozostałe													0,00

SUMA KOSZTÓW IMPREZ KLUBOWYCH I FESTIWALI	10 500,00	21 000,00	15 000,00	21 000,00	4 500,00	21 000,00	79 500,00	70 500,00	21 000,00	15 000,00	19 500,00	21 000,00	319 500,00
SZKOŁA JĘZYKOWA													0,00
3. Usługi obce	8 800,00	8 800,00	8 800,00	8 800,00	8 800,00	8 800,00	0,00	0,00	0,00	8 800,00	8 800,00	8 800,00	79 200,00
7. Pozostałe	256,00	256,00	256,00	256,00	256,00	256,00	0,00	0,00	0,00	256,00	256,00	256,00	2 304,00
SUMA KOSZTÓW SZKOŁY JĘZYKOWEJ	9 056,00	9 056,00	9 056,00	9 056,00	9 056,00	9 056,00	0,00	0,00	0,00	9 056,00	9 056,00	9 056,00	81 504,00

Koszty usług obcych w muzeum związane są głównie z płatnościami za wypożyczenie eksponatów do muzeum.

Koszty galerii związane są z: drukami (zaproszeń, reklam), transportem, organizacją wystaw, aranżacją artystów indywidualnych, płatnościami dla jurorów.

Koszty filharmonii związane są przede wszystkim z honorariami dla zespołów za koncerty oraz z reklamą i rozpowszechnianiem imprez koncertowych.

Koszty szkoły językowej to koszty wynagrodzeń lektorów oraz koszty reklamowania szkoły.

Tabela 17. Koszty zmienne obiektów wg układu rodzajowego kosztów w roku 2013

Wyszczególnienie	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	2013
Koszty operacyjne	55 426,00	67 916,00	59 959,00	76 119,50	59 504,15	149 404,15	134 380,01	126 895,56	71 995,56	65 670,41	69 550,66	68 040,71	1 004 861,71
2. Zużycie materiałów i energii	7 725,50	14 619,00	10 805,45	17 299,53	10 067,22	53 718,22	49 993,00	47 260,33	20 359,33	12 242,16	15 224,20	14 637,71	273 951,66
3. Usługi obce	47 013,40	51 235,20	47 730,46	55 512,07	46 027,48	87 979,48	78 715,61	73 188,36	46 836,36	51 433,82	51 615,62	51 337,47	688 625,32
4. Podatki i opłaty	431,10	805,80	567,09	1 051,91	553,44	3 250,44	3 071,40	2 846,87	1 199,87	738,43	854,84	809,54	16 180,73
5. Wynagrodzenia	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
6. Świadczenia na rzecz pracowników	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
7. Pozostałe	256,00	1 256,00	856,00	2 256,00	2 856,00	4 456,00	2 600,00	3 600,00	3 600,00	1 256,00	1 856,00	1 256,00	26 104,00

Powyższa tabela przedstawia koszty zmienne funkcjonowania poszczególnych obiektów. Kalkulacja kosztów operacyjnych na okres 20 lat od zakończenia działań inwestycyjnych – Załącznik nr 7.

13.4. Rachunek zysków i strat

Pozycja przychodów operacyjnych przedstawia przychody wygenerowane ze sprzedaży biletów wstępu oraz z wynajmu sal filharmonicznych do prób zespołom, szkołom muzycznym głównie z Częstochowy.

Koszty według układu rodzajowego:

- Amortyzacja dotyczy środków trwałych powstałych po zakończeniu niniejszego projektu oraz eksponatów do muzeum otrzymanych w formie darowizny lub zakupionych ze środków własnych.
- Koszty dotyczące materiałów i energii obejmują koszty energii cieplnej, elektrycznej, druków, zaproszeń, organizacji poszczególnych imprez.
- Koszty usług obcych związane są m.in. z transportem, wynagrodzeniem dla jurorów, lektorów językowych, dzierżawą obiektu, remontami.

Pozycja pozostałych przychodów operacyjnych obejmuje darowizny otrzymane od darczyńców oraz środki uzyskane od sponsorów. W pozycji tej uwzględniono rozliczenie przychodów w formie darowizn środków trwałych, które rozliczane są proporcjonalnie do umorzenia w korespondencji z rozliczeniami międzyokresowymi. Pozycja ta obejmuje również rozliczenie dotacji otrzymanej w związku z realizacją niniejszego projektu.

W pozostałych przychodach operacyjnych występują darowizny na spłatę kredytu inwestycyjnego oraz na koszty finansowe.

Tabela 18. Darowizny na spłatę kredytu inwestycyjnego i kosztów finansowych [tys. zł]

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Darowizny na spłatę kredytu					83,37	166,75	83,37
Darowizny na spłatę odsetek oraz prowizji	31,39	132,53	130,97	95,16	95,66	5,58	2,79
Suma	31,39	132,53	130,97	95,16	179,04	172,33	86,16

Koszty finansowe związane są z odsetkami i prowizją od kredytu obrotowego oraz od kredytu inwestycyjnego.

Wartość ponoszonych strat wynika z wysokich kosztów amortyzacji.

Koszty związane z amortyzacją nie są wydatkami pieniężnymi, pomniejszają jedynie podstawę do opodatkowania. Stowarzyszenie jest zwolnione z płatności podatku dochodowego.

Rachunek zysków i strat załącznik nr 8.

13.5. Rachunek przepływów pieniężnych

Załącznik nr 9

13.6. Określenie luki w finansowaniu

Inwestycja będzie dofinansowana dotacją w wysokości 85% kosztów kwalifikowanych inwestycji.

Kalkulacja luki finansowej, która kształtuje się na poziomie 105% przy uwzględnieniu całkowitych kosztów inwestycji brutto – załącznik nr 11.

13.7. Źródła finansowania projektu

Kredyt inwestycyjny:

Tabela 19. Warunki kredytu inwestycyjnego

Warunki kredytu	
Oprocentowanie kredytu, w tym:	6,69%
WIBOR 1M z 13 II 2008	5,49%
Stała marża banku	1,20%
Prowizja	5 000,00

Kredyt zaciągany jest w trakcie realizacji inwestycji na jej sfinansowanie w wysokości, jakiej brakuje po pokryciu inwestycji środkami z dotacji rozliczonej za wcześniejsze okresy.

Łączna kwota kredytu 4 112 844, 00 zł.

Karencja w spłacie kredytu do czerwca 2012 roku.

Pierwsza rata zostanie spłacona w czerwcu 2012 roku z dotacji, pozostała część rozłożona na 24 miesiące, spłacona zostanie ze środków otrzymanych z darowizn.

Koszty odsetkowe w trakcie realizacji inwestycji spłacane będą ze środków własnych Stowarzyszenia.

Tabela 20. Harmonogram kredytu inwestycyjnego w tys. zł

	IV q 2008	I q 2009	II q 2009	III q 2009	IV q 2009	I q 2010	II q 2010	III q 2010	IV q 2010	I q 2011	II q 2011	III q 2011	IV q 2011	I q 2012	II q 2012	III q 2012	IV q 2012	2013	2014
wysokość kredytu inwestycyjnego	1 057,2	1 780,9	1780,9	1780,9	1780,9	1780,9	1780,9	1780,9	1780,9	1780,9	1780,9	1780,9	1780,9	4112,8	333,50	291,81	250,12	83,37	0,00
spłata kredytu inwestycyjnego															3779,35	41,69	41,69	166,75	83,37
oprocentowanie kredytu	17,7	29,8	29,8	29,8	29,8	29,8	29,8	29,8	29,8	29,8	29,8	29,8	29,8	68,8	5,58	4,88	4,18	5,58	2,79

Kredyt oborowy na pokrycie podatku VAT:

Tabela 21. Warunki kredytu obrotowego

Oprocentowanie kredytu, w tym:	6,49%
WIBOR 1M z 13 II 2008	5,49%
Stała marża banku	1,00%
Prowizja	5 000,00

Kredyt obrotowy będzie kredytem spłacanym z otrzymanych zwrotów z Urzędu Skarbowego i zaciągany do wysokości niezbędnej do pokrycia płatności VAT, maksymalna wartość kredytu wynosić będzie 753 940,00 zł (2012 rok). Odsetki od kredytu będą spłacane ze środków własnych Stowarzyszenia. Podatku VAT nie nalicza się od zakupu eksponatów, kosztów wynagrodzeń oraz kosztów obsługi bankowej.

Tabela 22. Harmonogram kredytu obrotowego w tys. zł

Wyszczególnienie	IV q 2008	I q 2009	II q 2009	III q 2009	IV q 2009	I q 2010	II q 2010	III q 2010	IV q 2010	I q 2011	II q 2011	III q 2011	IV q 2012	I q 2012	II q 2012
spłata	0,00	73,37	35,42	0,00	0,00	157,08	0,00	10,56	4,62	79,42	0,00	17,91	39,55	0,00	753,94
Transze zaciąganego kredytu	228,34	0,00	0,00	90,09	131,67	0,00	5,94	0,00	0,00	0,00	16,94	0,00	0,00	698,89	0,00
koszty finansowe	3,70	2,51	1,94	3,40	5,54	2,99	3,09	2,91	2,84	1,55	1,83	1,53	0,89	12,23	0,00

13.8. Wskaźniki rentowności

Wskaźniki rentowności generowane przez inwestycję kształtują się na ujemnym poziomie w związku z deficytowym wynikiem działalności. Załącznik nr 13, 14, 15.

14. Analiza ekonomiczna

14.1. Analiza efektywności kosztowej

Stowarzyszenie dotychczas nie prowadziło działań kulturalnych i nie ma z tego tytułu żadnych wyników. Analiza opierać będzie się na efektach zrealizowania niniejszego projektu, co umożliwi wprowadzenie produktów kulturalnych.

Tabela 23. Kalkulacja danych do obliczenia wskaźnika efektywności kosztowej

Nowe produkty wprowadzone do oferty kulturalnej beneficjenta w wyniku realizacji projektu	Prognozowana liczba uczestników nowej oferty	Łączna prognozowana liczba uczestników (nowej i „starej” oferty)	Łączny wzrost liczby uczestników oferty kulturalnej beneficjenta (w %)
1. muzeum - ekspozycje stałe	12 662	12 662	100%
2. muzeum - ekspozycje czasowe	10 763	10 763	100%
3. triennale	1 800	1 800	100%
4. wystawy artystów indywidualnych	3 720	3 720	100%
5. wystawy sztuki nieprofesjonalnej, sztuki dla dzieci i młodzieży	420	420	100%
6. galeria plenerowa	3 500	3 500	100%
7. galeria wystawy sztuki współczesnej w piwnicach	3 273	3 273	100%
8. wynajem 2 sal do prób	6 840	6 840	100%
9. noc świętojańska	500	500	100%
10. kino pod gwiazdami	5 400	5 400	100%
11. koncerty, festiwale, koncerty klubowe	18 983	18 983	100%
12. szkoła językowa	250	250	100%
Podsumowanie:	68 109	68 109	100%

Tabela 24. Wskaźnik efektywność kosztowej

Wyszczególnienie	dla m=0,3	dla m=0,7
Wskaźnik efektywności kosztowej	0,82%	1,91%
średnioroczna miara rezultatu	20 432,85	47 676,64
średnioroczny koszt	2 500 551,93	2 500 551,93

14.2. Analiza metodą uproszczoną

Realizacja inwestycji pozwoli średniorocznie 68 109 osobom korzystać z dóbr i programów kulturalnych organizowanych przez Stowarzyszenie. Co trzy lata odbywać się będą triennale, w których będzie brać udział 4 500 osób. Tematem triennale będzie sztuka i religia judaistyczna, każdorazowo impreza adresowana będzie do innej grupy twórczej (malarze, rzeźbiarze, graficy, fotograficy).

Z historią kultury żydowskiej szczegółowo zaznajamiać się będzie w muzeum średnio 12 662 osób/rok oraz w zależności od tematyki swoją wiedzę poszerzać będą średniorocznie 10 763 osoby w muzeum ekspozycji zmiennych.

Głównym zadaniem galerii będzie prezentowanie twórczości artystów pochodzenia żydowskiego, jak i artystów czerpiących z tradycji kultury żydowskiej. Kierując się ideą dialogu międzykulturowego i ekumeniczno-religijnego pokazana zostanie twórczość związana z religiami i narodami (sztuka i kultura chrześcijańska, islam, buddyzm). Prognozuje się, iż galerię artystów indywidualnych odwiedzać będzie średniorocznie 3 720 osób.

W ramach obszaru obejmującego sztukę nieprofesjonalną oraz sztukę dzieci i młodzieży będą odbywały się konkursy plastyczne, adresowane do poszczególnych grup wiekowych. Efekty tych konkursów oglądać będą rodzice dzieci, opiekunowie, ich rówieśnicy i osoby zainteresowane, szacuje się 420 osób/rok.

Galeria plenerowa umieszczona będzie w patio, które stanowi obszar ogólnodostępny. Tematyka wystaw będzie ulegała zmianom, w okresie wiosenno-letnim (kwiecień-październik) wystawy oglądać będzie 3 500 osób rocznie.

Galeria sztuki współczesnej prowadzona od 2014 będzie przyciągać swoją tematyką średniorocznie 3 273 osoby.

Innymi atrakcjami prowadzonymi przez Stowarzyszenie będą:

- koncerty (m.in. zespołów kameralnych, jazzowe, freejazzowe, folkowe, reggowe, elektroniczne, muzyki żydowskiej i cygańskiej),
- DJ (m.in. nu jazz, trip hop, jungle, dub),
- pokazy (m.in. taniec, moda, filmy, slajdy),
- warsztaty (m.in. operatorskie, muzyczne, fotograficzne, animacyjne, plastyczne, taneczne),

- festiwale: nowych mediów (ukazujący dzisiejszą muzykę eksperymentalną w szerszym kontekście estetycznym, ściśle powiązaną z obrazem), pianistów jazzowych, spotkanie z literaturą – festiwal „płyta w kategorii poezja”.

Ogólna liczba osób obecnych na tych imprezach to ok. 19 000 osób rocznie.

Atrakcją letnich wieczorów będzie „Kino pod gwiazdami”, adresowane nie tylko do koneserów kina. Każdy widz znajdzie dla siebie coś ciekawego – w repertuarze znajdują się cykle filmowe obejmujące różne gatunki: komedia, dramat, sensacja, fantastyka, animacja. Planowane jest zaprezentowanie szerszej publiczności filmów młodych, początkujących twórców. Rocznie tego rodzaju pokazy zgromadzą 5 400 widzów.

Raz do roku z okazji nocy świętojańskiej organizowana będzie impreza sobótkowa, łącząca elementy kulturoznawczo-edukacyjne, podczas której kultywowane będą dawne tradycje i obrzędy. Impreza gromadzić będzie corocznie ok. 500 osób.

W Centrum organizowany będzie ponadto cykl kursów języków obcych, w którym uczestniczyć będzie średniorocznie 250 osób.

Wyżej wymienione imprezy, wystawy, etc. pozwolą na rozwój wiedzy z zakresu kultury dla ok. 68 tys. osób rocznie.

15. Analiza wrażliwości

Z rzeczywistej analizy efektywności projektu wynika, iż nie jest to projekt opłacalny, czyli zgodnie z założeniem Stowarzyszenie nie ma na celu generowania dochodów pokrywających w pełni koszty i osiągania rentowności na wysokim poziomie, a jedynie ubogacanie kulturalne i edukacyjne zainteresowane grono osób.

W przeprowadzonej analizie wrażliwości wskazano krytyczne zmienne projektu, których wpływ jest znaczący w celu osiągnięcia opłacalności projektu.

Analiza prowadzona jest dla wariantu z pozyskaną dotacją.

Tabela 25. Zmienne krytyczne – przychody ze sprzedaży

Wyszczególnienie		
stopa dyskontowa	5%	
Wzrost przychodów o [%]	46%	65%
Finansowa wewnętrzna stopa zwrotu z inwestycji (FRR/C)	0,28%	5,01%
Finansowa zaktualizowana wartość netto inwestycji (FNPV/C)	-2 254 884,96	6 715,84

W sytuacji, gdy przychody ze sprzedaży wzrosną o 46%, wówczas FRR/C kształtować będzie się na dodatnim poziomie, natomiast jeżeli przychody wzrosną o 65%, inwestycja

będzie opłacalna na poziomie FRR/C - 5,01%, przewyższając założoną stopę dyskontową 5%, natomiast FNPV/C będzie zdecydowanie powyżej 0, wynosząc 6 715,84 zł.

Tabela 26. Zmienne krytyczne – koszty operacyjne

Wyszczególnienie			
stopa dyskontowa	5%		
Obniżenie kosztów operacyjnych o [%]	23%	32%	33%
Finansowa wewnętrzna stopa zwrotu z inwestycji (FRR/C)	0,22%	5,00%	5,45%
Finansowa zaktualizowana wartość netto inwestycji (FNPV/C)	-2 172 680,39	2 055,79	243 693,14

Zmniejszenie poziomu kosztów operacyjnych o 33% wpłynie bardzo korzystnie na projekt, gdyż zapewni mu efektywność na poziomie FRR/C 5,45 oraz FNPV/C – 243 693,14 zł.

16. Załączniki

Tabele wynikowe z analizy finansowej